INDIA'S VOICE

JANUARY, 1944

IMPERIALISM BREEDS INEQUALITY, INJUSTICE, HATRED AND WAR

British imperialistic greed is the main reason for not giving India her freedom now, all other reasons given by the British government, are just so many pretenses.

Freedom to India now will prove the sincerity of Atlantic Charter and it will shorten the war and lessen its cost in men and money.

Imperialism of all brands must go if the world is to live in peace and harmony.

Encouragement to Aggression

"The private imperialism of England, France, Belgium and Portugal are out-of-date and encouragement to aggression on the part of countries which, like Germany, have no colonial possessions."—Bertrand Russell, "Free World," April, 1943.

Imperialism Is the Root of War!

Intelligent persons everywhere realize that in colonies, in the rivalry of nations for empire and for the wealth of colonies lies the root of war. So we have this situation, if there will be empires there will be wars.—Louis Fischer, Town Hall, San Francisco, Feb. 23, 1943.

Tolerance of One Gangster Gives Courage to Another Gangster

Imperialism is glorified gangsterism.

Tolerance of one brand of imperialiism gives impetus to another brand of imperialism.

Two gangsters fight over loot. In the same way two imperialist groups fight over colonial loot.

A country can not live in peace where gangsters are loose.

Our world can not live in peace as long as imperialists are tolerated.

All those who want peace in this world must work for the ending of all kinds of imperialism.

HINDUSTAN GADAR PARTY
5 WOOD STREET, SAN FRANCISCO, CALIFORNIA, U.S.A.

WHY CRIPPS FAILED!

Louis Fischer's Letter to the NATION

Dear Sirs:

You will recall that in your issues of September 19 and September 26, 1942—just a year ago—you printed articles by me on Why Cripps Failed in which I quoted documents and authoritative statements to prove that Cripps's proposals were rejected because he originally offered India a national Cabinet government with the Viceroy serving in a capacity similar to that of the King of England, and then, under pressure, withdrew the offer. Interestingly enough, I have just come across the text of a speech which Sir Stafford Cripps, then not yet an official, delivered in the House of Commons on October 26, 1939, wherein he proposed exactly the same thing. He said, "The majority parties in the legislature should form a government which the Viceroy would then appoint as his Executive Council. It is true that, technically and in accordance with the constitution, the Executive Council would not be a Cabinet, but there is no reason on earth why the (British) government should not give an understanding that the Viceroy would deal with that Executive Council, so appointed from the members of the majority of the Legislative Assembly, as if it were a Cabinet on all matters: that is to say, he would accept their advice as the Crown here accepts the advice of the Cabinet when duly tendered to it."

In October, 1939, the month when this speech was delivered, Cripps handed to Lord Halifax, then Secretary of State for Foreign Affairs, a scheme embodying this idea of an Indian Cabinet government with a Viceroy as non-executive sovereign. I was in London at the time and he showed it to me.

There is no doubt of course that this is exactly what he originally offered the Indian party representatives with whom he negotiated in New Delhi in March-April, 1942.

LOUIS FISCHER.

New York, September 22.

Atlantic Charter

President Roosevelt says: "Atlantic Charter is for all humanity."

Mr. Churchill says: "No, this Charter is meant only for the European countries."

Churchill's determination to save his empire at all cost nullifies the Atlantic Charter and weakens the moral position of the Allies.

Freedom to India now will prove the sincerity of the Atlantic Charter and will give the Colonials something real to fight for.

LETTER TO PRESIDENT

The following letter has been sent to President Roosevelt by the Chairman of the Post War World Council:

"Dear Mr. President:

With all my heart, I hope your message to Congress on the subject of the repeal of the Chinese Exclusion Act will bring prompt action in a matter where action has long been dangerously delayed.

Nevertheless, in behalf not only of myself but of this organization, I want to urge that the repeal of Chinese exclusion be broadened into a repeal of Oriental exclusion or, to put it affirmatively, that immigration from the immense Asiatic zone of exclusion be put on precisely the same quota system which now applies, not only the European nations, but to Africa. Obviously, the law could be drawn so as to exclude Japan, the nation with which we are at war.

Every argument that you make for the repeal of Chinese exclusion applies, it seems to me, to Asiatic exclusion. How can we **overcome** Japanese propaganda in Asia if we still apply to Asiatics, including our Filipino allies and the friendly peoples of India, a standard of discrimination based solely on race or geography?

You have pointed out that the application of the quota system to China will admit about 100 Chinese annually. As I understand it, the application of the same principle to all the area of exclusion would admit something like 300 Asiatics.

In principle, a nation supposedly fighting for the four freedoms and universal justice, should certainly end this racial discrimination. Practically, I reiterate, the failure to end it jeopardizes our case with our allies, the Filipinos, and millions of other Asiatics, without conciliating intelligent Chinese to whom we offer, as it were, a special and possibly temporary forgiveness of their race, because we have something to gain from their gallant defense of their own homeland. But later, the racial discrimination which we have kept in our law can be reasserted against them.

I think to offer so inadequate a measure is to show unwarranted lack of confidence in the good sense and respect for fair play which can be found in Congress and among the American people.

Sincerely yours,
(Signed) NORMAN THOMAS,
Chairman, Exec. Comm.

FAMINE RELIEF FUND

The Hindustan Gadar Party has opened a fund to help relieve the sufferings in India. Any contribution to this fund will be highly appreciated by the party.

THE JAPANESE STORY

By Royce Brier

The story: The West exploits and enslaves the Asiatic people. . . . Japan would not permit this. Japan will protect Asia from the West. . . .

The trouble with the Japanese story is that all in all over several centuries there has been just enough truth in it to be impressive.

The impact of the West in Asia has disturbed not only idealists, but practical men of vision for many years.

At the end of this war, the whole Western power structure may fall in Asia, and an ultimate change in the whole attitude of the West towards the East may take place.

This is the only answer we of the West have for the Japanese story.

There Could Be a Better Answer!

Mr. Brier's wishful thinking is not a very good answer to the Japanese story.

The West can give a better answer if it cared to.

Renunciation of imperialism by Western powers and substantial guarantee of freedom to all colonies after the war is a better answer.

A joint guarantee by the United Nations of freedom to all countries and colonies after the war could be the best answer.

The sincerity of this guarantee may be shown by giving India her provisional national government right now.

The best answer could only be given if the British imperialists would forego their "divine right" to exploit India. This is not probable.

Propaganda May Be Made More Effective!

If that propaganda can offer more than merely the return of Western imperialism and the continued exploitation of southeastern Asia for the benefit of native and foreign rulers, it may succeed in counteracting Japan's present political offensive. Otherwise it is unlikely that the colonial peoples will rise against the Japanese. They are certainly unwilling to spill their blood merely to exchange one overlord for a number of others.—HEINZ H. F. EULAU.

Independence for India

India is going to get her independence after the war. Not, to be sure, if our Tories can help it. Imperialism in the Far East will have to be wound up after this war. Japanese imperialism smashed western imperialism, and it is crushed in its turn. There will have to be new arrangements based on equality of status, international cooperation and national independence.

—J. T. HARRIS.

IMPORTANT QUOTATIONS

Ancient India

Till recently eminent historians were under the impression that India's history began at most a few centuries before Christian Era or the Budhistic Period. But subsequent archiological discoveries at Mahenjodaro (Sind) and Harappa (Punjab), both in Northern India, have changed the whole outlook and have proved beyond doubt that as far back as 4000 years before Christ, and probably much earlier still, India was in possession of a highly developed civilization. It had magnificent cities with large palatial buildings of well burnt bricks. The report says that in the valleys of Indus there are to be found the remains of several such cities, in some places several cities superimposed one upon the ruins of others. Just as geographically India is a compact sub-continent, historically it is equally a compact humanity. Indian nation of today consists of various types of humanity that have poured in from the various parts of the world and have merged their identity in this melting pot of races. Since days unknown in

* * * * *

Before the advent of British rule, India was a rich and prosperous country. People from all around the world used to go to India, some attracted by her riches, others drawn by her charm. Many scholars from Europe and China visited India in those days. They have written their impression of India. Professor Max Muller is one of them. He writes:

"If I were to look over the whole world to find out the country most richly endowed with all the wealth, power, and beauty that nature can bestow, in some parts a very paradise on earth—I should point to India. If I were asked under what sky the human mind has most deeply pondered on the greatest problems of life, and has found solution of some of them which well deserve the attention even of those who have studied Plato and Kant—I should point to India. And if I were to ask myself from what literature we here in Europe—We who have been nurtured almost exclusively on the thoughts of the Greeks and the Romans and of one Semitic race, the Jewish, may draw that corrective which is most wanted in order to make our inner life more perfect, more comprehensive, more universal, in fact more truly human—a life not for this only, but a transfigured and eternal life —again I should point to India."—Professor Max Muller.

An Inveterate Enemy of India

There is installed today in the seat of power as British premier one who has been an inveterate enemy of India all his life.—Mr. K. C. Neogy, member Indian Legislature Assembly.

CONTRADICTIONS

Churchill is fighting for the freedom of England and against the freedom of India.

Churchill gives medals to English patriots and he gives bullets to Indian patriots.

Churchill wants to free the slaves of Hitler but he wants to "hold" on to his own slaves.

Churchill wants to fight against the oppression of Hitler, but his own oppression in India goes on.

Churchill wants to maintain democracy in England and he wants to keep autocracy in India.

Churchill fights for justice in England and he fights for injustice in India.

Churchill wants unity in England, and he creates disunity in India.

Churchill, in England, supports the policy of keeping religion out of politics, in India, he wants religion in the politics.

Churchill instills patriotism in Europe, and he kills patriotism in India.

Consistency, thou art a jewel, but Mr. Churchill is not interested in jewelry.

An Attempt to Disrupt Indian Unity

The TIMES (London) of Dec. 18th, 1934, published a letter addressed to Patiala—a State in India—and signed by 42 members of Parliament, including Churchill and Sir Henry Page Croft. This letter encouraged Patiala to oppose the new Constitution because, said the writers, "if you yield, your destruction is certain."

This letter is an attempt to disrupt Indian unity so that a pretense may be found for not giving India anything in the way of new reform.

On one hand Churchill and his friends create disunity in India, on the other hand they blame the Indians for this state of affairs.

WHAT ABOUT DELIVERING INDIA FROM BRITISH AGGRESSION!

London, Nov. 24, 1943.—In a quiet ceremony, King George VI opened a new cession of Parliament. In his speech he made the following remarks:

"With the growing help of our great American ally and together with the other United Nations, we shall go forward with confidence in our cause until we have delivered the peoples of the world from the fear of the aggressor."

Purpose of British Propaganda

No country on earth, with a past full of glory and achievements as that of India and with promising future as certainly India has, has been so grossly misrepresented in foreign lands as India has been. When a nation becomes a victim of alien exploitation and when that alien power controls even the political destiny of the exploited nation it becomes the chief interest of exploiting power to keep the rest of the world in darkness about the virtues of the exploited nation and to make the world at large believe that it was necessary in the interest of the exploited that the exploiter should take over the control of the exploited country; that the exploited nation was not fit to control and manage its own affairs and that it required the guidance and help of the exploiter. To justify its action and to convince the world that what the exploiting nation said was based on facts, the latter finds out some weak points of the exploited partly imaginary and party true, and goes about showing them world around again and again, while the case of the exploited mostly goes by default.

When a nation loses its liberty and feels helpless it gradually begins to lose its initiative. The exploiting power considers it to its interest to discourage all sorts of initiative on the part of the exploited. It does all it can to reduce the exploited to a state of utter helplessness and degeneration. It isolates the exploited from the rest of the world so far as it can. Direct contact between the exploited and the rest of the world is cut off, thus rendering the exploited unfit to receive inspiration and initiative from without. Thus, while the propaganda of misrepresentation and lies against the exploited go on throughout the world, unabated and unchecked, the latter is helpless and unable to act and counteract, in many cases unaware of even what is going on throughout the world to repudiate its aspirations and to dub it as the worst that humanity can produce.

Although there may be some organiations and individuals in foreign countries that may make efforts to raise their voices against the unfair propaganda on behalf of the exploiters against the exploited, these voices mostly prove to be the voices in wilderness and go unheard. The fact that a nation is not a free nation is a great handicap against the exploited. As things stand today, the world pays attention to the mighty. The voice of a powerful free nation has a power behind it that a dependent nation lacks and this makes the greatest difference. That has been in short the fate of India, India that has for centuries been continuously oppressed, exploited, robbed of all possible liberty, and sucked white by British Imperialism.

British Imperial Reprisal

Mr. Laher, superintendent of police in Nadiad, Cujrat, India, gave this instruction to the police of Nadiad:

"Break the jaws of those who shout Bande Matram—(Hail Motherland!)

"If one of you is killed, you shoot one hundred persons dead.

"If one stone is thrown at you, you shoot twenty bullets."

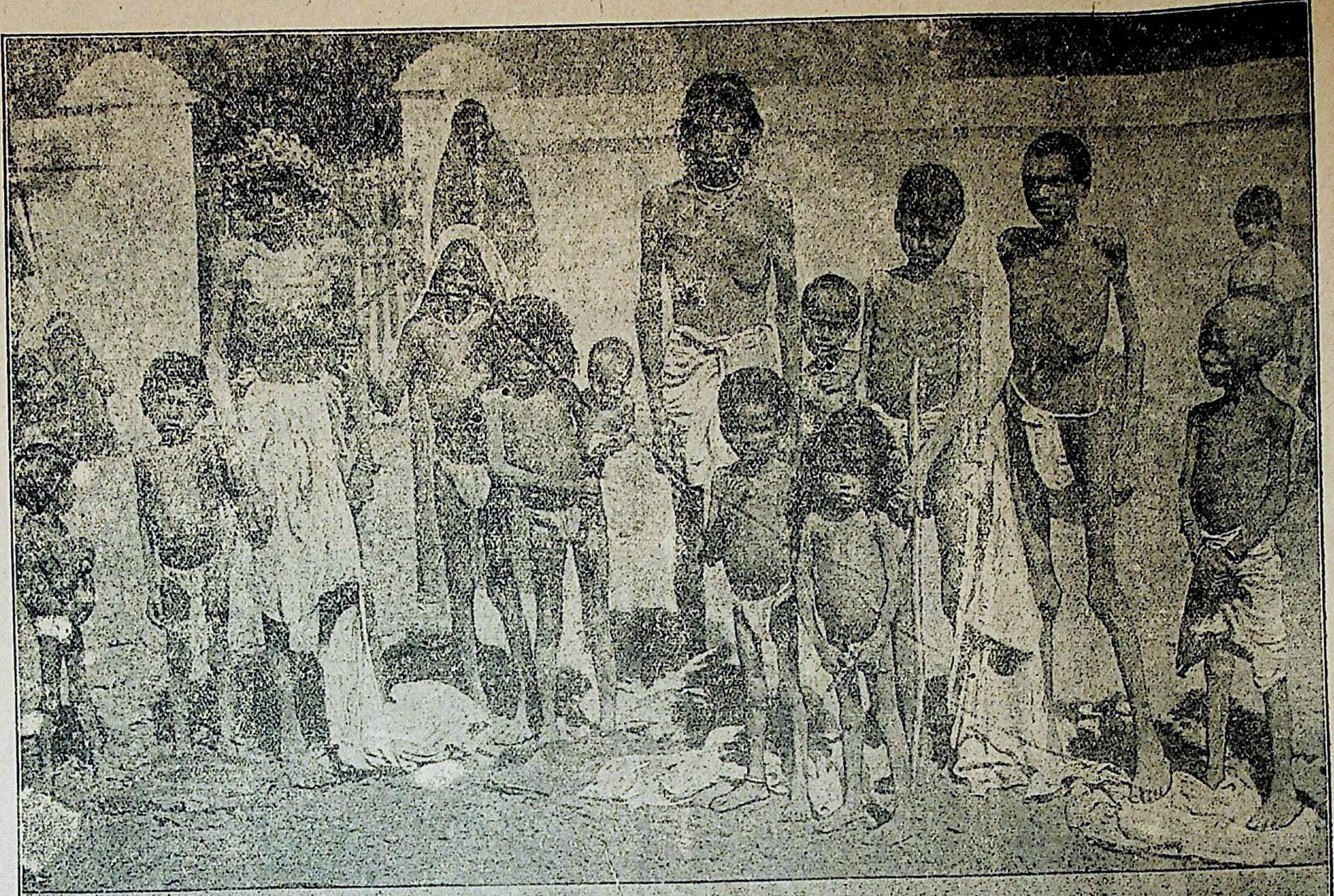

A GROUP OF NATIVES WAITING FOR RELIEF AT THE ZENANA MISSION AT DEORI PANAGAR. (India)

A MINISTER PROTESTS

(From letter of resignation addressed to governor of Bengal by Dr. Shyama Prasad Mookerjee one of Ministers of Province, and a former Vice-Chancellor of Calcutta University.)

"... my second reason (for resigning) mainly concerns you. And that is the manner, in my opinion unwarranted, in which you have interfered with the work of the ministry and have rendered so-called provincial autonomy into a meaningless farce ... for 3 months Government has carried on a reign of repression which will serve as a good model to those deeply attached to totalitarian rules of conduct. ... For the first times since the reforms of 1919 Bengal had a ministry enjoying the support of large sections of Hindus and Moslems. Parties and persons who were violently opposed to each other on political and communal considerations had agreed to stand on a common platform for the good of the people specially during the period of war. There are certain people occupying high positions in this country and also abroad, who for obvious reasons do not like a strong combination of Hindu and Moslem elements. The cooperation offered by us was not responded to by you and a certain section of the permanent officials. ...

Even in matters relating to supply of food and control of supplies you have interfered with ministerial action and have rendered our task extremely embarrassing. ...

When persons deliberately commit offenses, they must face the consequences of the law. But in spite of our best efforts, indiscriminate arrests have been made, innocent persons assaulted and shot down, and oppression has been carried on in some parts in a manner hardly creditable to any civilized Government. ... In Midnapore repression has been carried on in a manner which resembles the activities of Germans in occupied territories. ... Hundreds of houses have been burnt down by the police and the armed forces. Reports of outrages on women have reached us. Moslems have been instigated to loot and plunder Hindu houses, or the protectors of law and order have themselves carried on similar operations ... even after the unprecedented havoc caused by the cyclone on the 16th October and our visit to the affected areas a fortnight later, the burning of houses and looting were continued in some parts of the district. Apart from the manner in which people were fired at and killed, these acts of outrage committed by Government agencies are abominable in character. Let us condemn by all means acts of lawlessness perpetrated by volunteers. To my knowledge they did not take the life of any Government servant. In any case the wrongs perpetrated by breakers of law and order are justification whatsoever for the upholders of law and order to terrorize innocent people and to oppress one and all in a ruthless manner.

The reports which I have received about the callousness and indifference of some of the officers even after the cyclone perhaps find no parallel in the annals of civilized administration. ... In the presence of the District Magistrate complaints were received that boats were not made available on that fateful evening or even later to save the lives of the people ... on the roofs of their houses that ultimately collapsed. ... One officer's report in writing to the Government was that relief, whether organized by Government or any private agency, should be withheld for a month and thereby people taught a permanent lesson. ... Even bona fide private relief workers from Calcutta, though they produced their credentials, found themselves in jail under the Defense of India Rules. ...

The manner in which collective fines have been imposed by Government throughout the province deserves severe condemnation. The scheme of imposition of collective fines on Hindus alone, irrespective of their guilt, has been an all-India feature. ... In Bengal the Chief Minister (Mr. Fazlulu Huq, Moslem) had been averse to the imposition of such fines and tried again and again to lay down certain principles which were unimpeachable from the point of view of elementary justice. You have interfered with the Chief Minister's decision and have prevented him from giving effect to these directions. ... I have carefully examined the papers with regard to a number of these cases (of fines imposed without regard to damage caused or guilt of parties fined) and the monstrosity of the imposition has staggered me. ..."

HINDUS and MUSLIMS DO GET TOGETHER!

Mr. J. Henry Carpenter recently visited a few villages in the Punjab, India. This is what he says:

"For my part, I am more than sure that communal antagonisms would not make an Indian government impossible. Rather, freedom for India would definitely help to alleviate religious and communal differences. The principle of freedom of religious worship and conscience would be unquestionably recognized in any government setup. I can see no reason for "Pakistan" or religious states in India. All my illustrations of religious cooperation and tolerance are taken from the Punjab, a supposedly "Pakistan" and Muslim League stronghold. If this is true of the villages of the Punjab, it is true of all India, for three hundred and fifty millions of India live in villages. India can and will govern herself some day in some way, I feel sure, and Hindus, Sikhs, Muslims, Jains and Christians will combine together to make this Indian nation possible."—ASIA AND THE AMERICAS, Nov., 1943.

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਗ਼ਦਰ

"ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅੰਗ੍ਰੇ-
ਜ਼ੀ ਰਾਜ" ਤੇ "ਦੁਨੀਆਂ ਕੀ
ਕਹ ਰਹੀ ਹੈ?" ਦੇ ਲੇਖ
ਰਚਿੱਤ ਐਡੀਟਰ "ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਗਦਰ"

੧੯੨੦

"ਗ਼ਦਰ ਪਰੈਸ ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ, ਅਮਰੀਕਾ
ਵਿਚ ਛਪਿਆ"

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੇ ਇਹ ਪੈਂਫਲਿਟ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ:

Hindustan Gadar
5-Wood Street, San Francisco,
Calif. U.S. America.

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ੫,੦੦੦

ਧੁਨ: ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦਾ ਤਿਲਕ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਜੁਦਾਈ ਵਿਚ ਵਰਲਾਪ

(੧) ਚੜ੍ਹੀ ਮਾਤ ਦੇ ਤਿਲਕ ਸਪੂਤ ਜੇਠੇ, ਕਿਉਂ ਦਾਗ਼ ਜੁਦਾਈ ਦਾ ਲਾ ਗਿਆ ਤੂੰ

(੨) ਮਰਿਆ ਜਾਂਦੇ ਨਾ ਸੁਜਨਾ ਦੁਖ ਜਾਂਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਜੀਉਂਦੀ ਨੂੰ ਕਬਰ ਵਿਚ ਪਾ ਗਿਆ ਤੂੰ "

(੩) ਹਾ ਹਾ ਕਾਰ ਮਚੀ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦ ਅੰਦਰ, ਸਹਿਨ ਔਖਾ ਨਾ ਸਦਮਾ ਲਗਾ " "

(੪) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੋ ਮਨੀ ਸੀ ਲਾਲ ਮੋੜ੍ਹ, ਨਾਮ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਲਖਾ " "

(੫) ਜ਼ਖ਼ਮ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਰੜਕਦਾ ਸੀ, ਹਾਂ! ਇਹ ਸਜਰਾ ਜ਼ਖ਼ਮ ਲਗਾ " "

(੬) ਸਾਰੀ ਆਸ ਉਮੈਦ ਸੀ ਤੁਧ ਉੱਪਰ, ਸਿਰੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨ ਚੜ੍ਹਾ " "

(੭) ਲਖਤੇ ਜਿਗਰ ਰੋਵਨ ਮੇਰੀ ਪੁਤਰੀਆਂ ਵੀ, ਕੌਮੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀਰ ਕਹਾ " "

(੮) ਬੜੇ ਰਾਹੜ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਕੌਮ ਤਾਂਈ, ਘਰ ਨਹੀਂ ਪਰ ਨੇੜੇ ਪੁਚਾ " "

(੯) ਤੂੰ ਇਹ ਵਕਤ ਬੇਵਕਤ ਕੋਈ ਵੇਖਦੀ ਨਹੀਂ, ਮੌਤ ਚੰਦਰੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਆ " "

(੧੦) ਮੈਨੂੰ ਮਾਨ ਸੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਤ ਤੇਰੀ, ਮੇਰੀ ਕੁਖ ਨੂੰ ਸੁਫਲ ਕਰਾ " "

੧੧ ਕੌਸ਼ਟਸਕੀ, ਮੰਜ਼ਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰੀਬਾਲਡੀ ਦੀ, ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਦਾ ਹੋ ਕੇ ਵਖਾ " "

੧੨ ਕੌਣ ਭੇਂਗ ਕੇ ਪਿਆਰੜੀ ਕੌਮ ਖ਼ਾਤਰ, ਦੇਸ ਭਗਤੀ ਦੀ ਪਦਵੀ ਨੂੰ ਪਾ " "

੧੩ ਦੇਵਾਂ ਕੀ ਦਲਾਸਾ ਤੇਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਮੈਂ, ਦਰਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖੋਹ ਖਮਾ " "

੧੪ ਖ਼ਰੇ ਵੇਉ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਹੈਂ ਹਮੇਸ਼ ਜ਼ਿੰਦਾ,

ਜਾਮ ਵਾਂਗ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਟਾ ਗਿਆ ਤੂੰ "

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਗ਼ਦਰ

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇਸ

ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਤੇ ਰਕਬਾ

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ੨੪ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਹਨ। ਬਰਿਟਿਸ਼ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਕੁਲ ੨੭੫ ਜ਼ਿਲੇ ਹਨ। ਹਰ ਇਕ ਜ਼ਿਲੇ ਦਾ ਰਕਬਾ ਔਸਤ ਨਾਲ ੧੦ ਲਖ ਦੇ ਲਗ ਭਗ ਹੈ। ਬਰਿਟਿਸ਼ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਰਕਬਾ ੧੦ ਲਖ ੯੩ ਹਜ਼ਾਰ ੭੪ ਮੀਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੁਲ ਆਬਾਦੀ ੩੧ ਕਰੋੜ ੫੧ ਲਖ ੫੬ ਹਜ਼ਾਰ ੩੯੬ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ੨੪ ਕਰੋੜ ੪੬ ਲਖ ੭੫ ਹਜ਼ਾਰ ੪੨ ਅਰਥਾਤ ੭੭.੫੫ ਫੀ ਸਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਦੇਸੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਸਤ ਕਰੋੜ ਅਠ ਲਖ ੮੮ ਹਜ਼ਾਰ ੮੫੪ ਹੈ।

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਰਕਬੇ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਰੂਸ ਨੂੰ ਛਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਯੂਰਪ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਬਰਮਾ ਇਤਨਾ ਹੀ ਵੱਡਾ ਹੈ ਜਿਤਨਾ ਕਿ ਪਿਛਲਾ ਆਸਟਰੀਆ ਤੇ ਹੰਗਰੀ ਦੋਨੋਂ ਮਿਲ ਕੇ ਸਨ, ਹਾਤਾ ਬੰਬਈ ਸਪੇਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਹਾਤਾ ਮਦਰਾਸ, ਸੂਬਾ ਪੰਜਾਬ, ਬਲੋਚਸਤਾਨ, ਰਾਜਪੂਤਾਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਇਕ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਵਡੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਰੂਸ ਨੂੰ ਕਢ ਕੇ ਸਾਰੇ ਯੂਰਪ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਸਗੋਂ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਤਿਨ

ਗੁਣਾ ਹੈ, ਸੰਮਲਿਤ ਸੂਬੇ ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਇਗਲੈਂਡ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਬਹਾਰ ਤੇ ਉੜੀਸਾ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਫਰਾਂਸ ਤੇ ਹਾਤੇ ਬੰਬਈ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਆਸਟਰੀਆ ਨਾਲੋਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਪੇਨ ਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਨਾਲੋਂ ਕੁਛ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਹਾਰ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੇ ਬਰਮਾ ਦੀ ਮਿਸਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਤੇ ਦਸਤ ਹਿੰਦ ਜਾਂ ਰਾਜਪੂਤਾਨਾ ਦੀ ਆਇਰਲੈਂਡ ਤੇ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਦੀ ਅਕੱਠੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਅਤੇ ਆਸਾਮ ਦੀ ਬਿਲਜੀਅਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਫੀ ਮਰਬਾ ਮੀਲ ੧੭੫ ਆਦਮੀ ਵਸਦੇ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਲਾਕੇ ਵਿਚ ਫੀ ਮਰੱਬਾ ਮੀਲ ੨੨੩ ਤੇ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿਚ ੧੦੦ ਆਦਮੀ ਫੀ ਮਰੱਬਾ ਮੀਲ ਹਨ"

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕੁਲ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ੩੦ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਕੱਠੀ ਆਬਾਦੀ ੭੦ ਲਖ ੭੫ ਹਜ਼ਾਰ ੭੯੨ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਕੁਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ੨.੨ ਫੀ ਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਆਬਾਦ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਛੋਟੇ ਵਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ। ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਲੇਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਕਲਕੱਤਾ ਸਭ ਤੋਂ ਬੜਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ੧੨ ਲਖ ੨੨ ਹਜ਼ਾਰ ੩੧੩ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਤੇ ਬੰਬਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਸ ਲਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ੯੦ ਫੀ ਸਦੀ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਹੋਏ ਲੋਕ ਹਨ"

੫ ਲਖ ੪ ਹਜ਼ਾਰ ਆਬਾਦੀ ਗ਼ੈਰ ਦੇਸਾਂ ਦੇ ਬਾਸ਼ਿੰਦਿਆਂ ਦੀ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ੨ ਲਖ ੯੦ ਹਜ਼ਾਰ ੨੪੯

ਨੇਪਾਲੀ ੯੨ ਹਜ਼ਾਰ ੬੪੦ ਕਾਬਲੀ ਇਕ ਲਖ ੨੨ ਹਜ਼ਾਰ ੯੯੯ ਅੰਗਰੇਜ਼, ੨੦ ਹਜ਼ਾਰ ੨੨੦ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ੧੨੦੭ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਤੇ ਬਾਕੀ ਯੂਰਪ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਹਨ॥

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ਲਿਖਨ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਥੋੜੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਦਮੀ ਜਾਨਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮਾਮੂਲੀ ਲਿਖਨ ਪੜ੍ਹਨ ਆਦਿਕ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਚੋਂ ੧੦੬ ਆਦਮੀ ਜਾਨਦੇ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਫੀ ਹਜ਼ਾਰ ਦੱਸ (੧੦) ਤੋਂ ਵੀ ਕਮ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਬਰਮਾ ਦਾ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਨੰਬਰ ਅੱਵਲ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਫੀ ਹਜ਼ਾਰ ਆਦਮੀ ੩੭੬ ਤੇ ਫੀ ਹਜ਼ਾਰ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚ ੬੧ ਵਿਦਵਾਨ ਹਨ। ਏਸ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਨੰਬਰ ਬੰਬਈ ਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਆਸਾਮ, ਬੰਗਾਲ, ਬਹਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਸਮਲਿਤ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੈ॥

ਪਾਰਸੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ, ਏਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਫੀ ਹਜ਼ਾਰ ੭੧੧ ਆਦਮੀ ਲਿਖੇ ਪੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਦੇਸੀ ਈਸਾਈਆਂ ਦੀ ਵੀ ਵਿਦਯਕ ਹਾਲਤ ਅੱਛੀ ਹੈ। ਦੇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਭੈੜੀ ਹਾਲਤ ਕਿਉਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਸ ਤੇ ਅਸੀਂ ਅਗੇ ਚਲ ਕੇ ਲਿਖਾਂਗੇ, ਪਰ ਜੇ [illegible] ਚ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਜਾਪਾਨ ਦੇ-ਗ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ [illegible] ੯੯ ਫੀ ਸਦੀ ਵਿਦਵਾਨ ਹੁੰਦੇ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਜਾਪਾਨੀਆ[illegible]ਨੋਂ ਆਮ ਅਕਲ ਤੇ ਫਿਕਰ ਵਿਚ ਵਧ ਕੇ ਹਨ। ਫਰਕ ਕੇਵਲ ਏਤਨਾ ਹੈ, ਕਿ ਜਾਪਾਨ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਰਾਜ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਕੌਮ ਦੇ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਇਕ ਬਨੌਣਾ ਹੈ, ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬਦੇਸੀ ਰਾਜ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਦੌਲਤ ਲੁਟ ਕੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇਸਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪਹੁੰਚੌਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਖਬਰ ਬਨੌਣਾ ਹੈ॥

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਸਰ ਏਤਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਉਨਤੀ ਦੀ ਕਿਰਨਾਂ ਪੁਜ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ, ਓਥੇ ਵਿਦਿਆ ਵਿਚ ਖਾਸ ਤਰੱਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਸ ਸਾਲ ਦੇ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਰਿਆਸਤ ਬੜੌਦਾ ਮੇਂ ੮ ਫੀ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ੬੧ ਫੀ ਹਜ਼ਾਰ ਆਬਾਦੀ ਵਿਦਵਾਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਿਆਸਤ ਟਰਾਵਨਕੋਰ ੨੧ ਦੀ ਥਾਂ ੫੦ ਫੀ ਹਜ਼ਾਰ ਆਬਾਦੀ ਲਿਖੀ ਪੜ੍ਹੀ ਹੈ

ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ੨੦ ਲਖ ੭੦ ਹਜ਼ਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲਿਖੇ ਪੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ੯੫ ਤੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ੧੦ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਾਣਦੀ ਹਨ" ਸੂਬੇ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲਿਖੇ ਪੜ੍ਹੇ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ੨ ਫੀ ਸਦੀ ਆਦਮੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲਿਖ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਬੰਬਈ ਦਾ ਨੰਬਰ ਹੈ। ਤੀਸਰਾ ਨੰਬਰ ਹਾਤਾ ਬੰਬਈ ਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਸਰਹੱਦ ਦਾ ਨੰਬਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਛੇ ਹੈ॥

ਦਸ ਲਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਪਰਦੇਸ ਵਿਚ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਬਹੁਤ ਕਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੋਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇਸ ਵਿਚ ਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਤੇ ਜੇਹੜੇ ਏਥੇ ਹਨ, ਓਹ ਦੇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਨ ਦਿੰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਡਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਓਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਦੇਸ ਭਗਤੀ ਦੇ ਖਿਆਲ ਨਾ ਗ੍ਰਹਣ ਕਰ ਲੈਣ"

ਗ਼ਦਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਉਂ ਲੋੜ ਹੈ?

ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਢੰਡੋਰੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿ "ਅਸੀਂ ਆਪਨੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਕਿੰਗ ਜਾਰਜ (ਤੀਸਰਾ) ਦੇ ਮਾਤੈਹਤ ਸੀ, ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਸਾਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ੁਲਮ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਕਾਬਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਅਲੈਹਿਦਗੀ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਏਹੀ ਕਾਰਨ ਗ਼ਦਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਅਮਰੀਕਨ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।।"

ਸਾਡੇ ਗਦਰ ਕਰਨੇ ਦੇ ਸਬਬ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਮਰੀਕਨ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਨੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਨੀਚੇ ਨਹੀਂ। ਛਲ ਤੇ ਬਲ ਨਾਲ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਛਲ ਨਾਲ, ਏਸ ਮਕਾਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਏਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੀ ਹਦ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਅਸਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਹ ਹਨ, ਕਿ ਅਸਾਂ ਨੇ ਹਰ ਮੁਨਾਸਬ ਮੌਕਿਆ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਉਖਾੜਨ ਲਈ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ੧੮੧੨, ੧੮੫੭, ੧੮੭੮, ੧੮੯੮, ੧੯੦੭-੦੮, ੧੯੧੫ ੧੯੧੬ ਆਦਿਕ ਦੇ ਗਦਰ ਤੇ ਹਿਲ ਜੁਲ ਸਾਡੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਗ਼ਦਰ ਨਹੀਂ ਮਚੌਂਦੇ ਸਾਂ, ਜਾਂ ਆਪਨੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਾਂ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਸਾਂ।।

ਇਹ ਸਾਰੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਹਕ ਹੈ, ਕਿ ਉਹ

ਆਜ਼ਾਦ ਰਹੇਂ, ਅਤੇ ਦੇਆਨਤਦਾਰੀ ਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਨ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਤ੍ਰਾਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਦਖ਼ਲ ਨਾ ਦੇਨ"

ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕਿਸੀ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ ਤਾਕਤ ਦੇ ਨੀਚੇਂ ਨਹੀਂ ਹੋਨੀ ਚਾਹੀਏ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਓਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਮਾਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਏ"

ਏਸੇ ਤ੍ਰਾਂ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕਿਸੀ ਐਸੀ ਲੈਜਸਲੇਟਵ ਤਾਕਤ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਨੀ ਚਾਹੀਏ, ਜੋ ਓਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਨਾ ਚਲਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਜੇ ਕਿਸੇ ਤ੍ਰਾਂ ਵੀ ਓਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਹੜਪ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਓਸਦਾ ਹਕ ਹੈ ਕਿ ਓਸ ਨੂੰ ਮੰਨਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਵੇ"

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪਰਤਕਸ਼ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਤੇ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਤੁਸੀ ਕੋਈ ਮਕਾਨ ਏਤਨਾ ਉੱਚਾ ਬਨਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੋ ਆਸਮਾਨ ਨਾਲ ਜਾ ਲਗੇ। ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਮਕਾਨ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਤੇ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਤਾਂ ਓਸ ਨੂੰ ਇਕ ਔਰਤ ਦੀ ਠੋਕਰ ਗਿਰਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਏਸੇ ਤ੍ਰਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਜੋ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਤੇ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਓਹ ਭਾਂਵੇਂ ਫ਼ਲਸਤਾਈਨ, ਇਰਾਕ ਅਰਬ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਵੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਤੌਕ ਪਾ ਦੇਵੇ। ਪਰ ਓਸ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਯ-ਕੀਨੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਰਖਦੀ ਓਹ ਡਾਂ-ਵਾਂ ਡੋਲ ਹੈ। ਤੁਸੀ ਜਾਨਦੇ ਹੋ ਕਿ ਜ਼ਾਲਮ ਆਪਨੀ ਕਬਰ ਆਪ ਖੋਦਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਹਿਸਟਰੀ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕੌਮ ਆਪਨੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਓਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ"

ਇਹ ਚੇਤੇ ਕਰੋਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਸਾਡੀ ਆਪਨੀ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਨਹੀਂ। ਓਹ ਇਕ ਬਦੇਸੀ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਹੈ, ਜੋ ਬਦੇਸ (ਇੰਗਲੈਂਡ) ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਓਥੇ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਓਹ ਕਿਸੇ ਤ੍ਰਾਂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਅਛੀ ਤ੍ਰਾਂ ਤੇ ਸਚਾਈ ਨਾਲ ਪਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ"

ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਜੰਗ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਸਾਡੇ ਰਸਮ ਰਵਾਜ ਸਾਡੀ ਜ਼ਬਾਨ ਗਲ ਕੀ ਹਰ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡ ਹੈ। ਸਨਸਾਰ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਕੋਈ ਐਸੀ ਨਹੀਂ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਖ਼ੂਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਕਸਮ ਖਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ"

ਸਚ ਤੋਂ ਅੱਛੀ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਓਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਚ ਤੋਂ ਅੱਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਤ ਕਦੇ ਭੁਲੱਣ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਕਿ ਜਦ ਕੋਈ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਆਪਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧਯਾ ਸਮਝੇ, ਤਾਂ ਜਾਨੋ, ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਪਨੀ ਹੀ ਬਨਾਈ ਹੋਈ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਮਾਗ਼, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੇਹਨਤ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਗਲ ਕੀ ਇਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਕੱਠਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਉਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਇਕ ਗਵਰਨਮਿੰਟ — ਦੇਸੀ ਜਾਂ ਬਦੇਸੀ — ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਨੇ ਜਾਤੀ ਗ਼ਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨੇ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਹਲ ਰਖ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਹਲ ਬਨਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ"

ਉਹ ਗਵਰਨਮਿੰਟਾਂ ਜੋ ਕਿ ਥੋੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ, ਤਾਕਤਵਰਾਂ ਜਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮੁਕਰਰ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਦਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਰਖਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਜਿਤਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਟੇਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਤਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੋਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ"

ਇਕ ਕੌਮ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਆਦਮੀ, ਉਹ ਆਪਨੀ ਜ਼ੁਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਵਧਦੀ ਹੈ"

ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ, ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਹੁਕਮ ਕਰੇ। ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨਾ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਕਮਤੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਅਸਲੀ ਅਰਥ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਬਣਾਨੇ ਦਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਉਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਦੇਵੇ।

ਥੋੜਾ ਸਮਾਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸੂਬਾ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਕੌਮੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋਈ; ਇਸ ਦੇ ਪਰਧਾਨ ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕਿ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕਿਉਂ ਆਏ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਜੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਨਾ ਔਂਦਾ, ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜ ਮਰਦੇ। ਓਥੇ ਜਹਾਲਤ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਓਹ ਓਥੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਿਡੀ ਬੇਗਰਜ਼ੀ ਹੈ। ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਚੇਹਰੇ ਹੀ ਪਰਗਟ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਓਹ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਹਨ, ਗਿਰੀ ਹੋਈ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਆਏ ਹਨ।"

ਅਸਲ ਗਲ ਇਹ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਲੜਾਈ ਰਖਣੇ ਦੀ ਚਾਲ ਵਰਤਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਜਦ ਓਹ ਉਸ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾ ਹੋਏ, ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਤੋਪ ਦੇ ਗੋਲਿਆਂ ਨਾਲ ਭੁਨ ਰਖ ਦਿਤਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਬਿਲਕੁਲ ਤਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਅੱਡ ੨ ਫਿਰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ੈਤਾਨ ਡਾਢੇ ਅਡ੨ ਰਖਣੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫਰੇਬ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਇਆਂ ਜਦ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਸਤੀ ਇਤਫਾਕ ਵਿਚ ਹੀ ਠੀਕ ਦੇਖੀ, ਤਾਂ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤੇ ਗਏ। ਜਲਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦੇ ਕਤਲ

ਆਮ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ, ਸਿਖ ਸਾਰੇ ਹੀ ਫਰੰਗੀ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਲੁਟਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਫਰੰਗੀ ਆਪਨਾ ਮਤਲਬ ਸਿਧ ਕਰਨੇ ਲਈ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਨਹਾਇਤ ਕਮੀਨੇ ਤੋਂ ਕਮੀਨੇ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਹਾਂ ਇਹ ਇਕ ਹੋਰ ਬਾਤ ਹੈ, ਕਿ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਕਿ ਜ਼ਾਰ ਰੂਸ ਈਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਉਕਸਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੇ ਕਤਲ ਆਮ ਕਰਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਪਿਛੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਹਲ ਹਮਲਾ ਕਰਨੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਫਾਂਸੀ ਤੇ ਲਟਕਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਿਆਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਇਸ ਚਾਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਸਮਾਂ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਾ ਕੇ ਰਾਜ ਕਰਨੇ ਦੀ ਚਾਲ ਹੁਣ ਬਿਲਕੁਲ ਨਕੱਮੀ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਕੋਈ ਅਚੰਭੇ ਦੀ ਬਾਤ ਨਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇ ਫਰੰਗੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਮੀਨਾ ਹਥਿਆਰ ਨੂੰ ਵਰਤਨ। ਸਵਾਲ ਕੇਵਲ ਇਤਨਾ ਹੈ, ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਫਰੇਬੀ ਦੁਸ਼ਮਨ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨੇ ਲਈ ਅਤੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਰਹਿਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਕਦੀ ਉਮੇਦ ਨਹੀ ਰਖਨੀ ਚਾਹੀਏ, ਕਿ ਉਹ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰਖਨਗੇ॥

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਿਸ ਦਾਵੇ ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਨਾ ਬੇਵਕੂਫੀ ਹੈ, ਕੀ ਅਸੀਂ ਭੁਲ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਢੰਡੋਰਾ ਕੀਤਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਕਿ ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਭਲਾਈ ਖਾਤਰ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹ ਬਿਲਜੀਅਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕਾਇਮ ਰਖਨੇ ਲਈ ਜੰਗ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਬਿਲਜੀਅਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁਖ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਫਟਦਾ ਹੈ। ਬਿਲਜੀਅਮ ਦੀ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬਚਿਆਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ

ਬੜੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ "ਲਿਬਰਟੀ" ਵਾਸਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਦੇਣ ਲਈ ਬਾਰ ੨ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਬਰਟੀ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਵਾਕਫੀ ਨਾ ਸੀ, ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਸੀਸ ਮੰਗਦੇ ਸੀ। ਇਸ ਜੰਗ ਦੇ ਖ਼ਾਤਮੇ ਤੇ ਜੋ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਿਆ, ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਮਾਲੂਮ ਹੈ, ਰੌਲਟ ਬਿਲ ਤੇ ੧੯੧੯ ਦਾ ਕਤਲਆਮ ਉਸਦਾ ਸਿਲਾ ਹੈ।"

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰੀਏ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਦਸਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਐਸੀ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਜਿਸਦੀ ਨੀਂਹ Militarism ਤੇ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਰੈਜ਼ੋਲੀਊਸ਼ਨ, ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਉਖਾੜੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਜਦ ਤਾਂਈ ਇਸ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਸਾਡੇ ਦੇਸ ਨਾਲ ਹੈ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਐਸੀ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਨੂੰ ਉਖਾੜਨੇ ਲਈ ਇਕ ਐਸੀ ਔਰਗਨੀਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡਣ ਵਾਸਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਤਯਾਰ ਨਹੀਂ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਹ ਛਡ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ "ਤਾਜ ਵਿਚ ਮੋਤੀ" ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹਨ, "ਆਪਣੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛਡਣਗੇ। ਹੋਮ ਰੂਲ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਇਟ ਦਾ ਜਵਾਬ ਪੱਥਰ ਜਦ ਤਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਉਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਜਦ ਤਕ ਤਯਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ, ਤਦ ਤਾਂਈ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕੋਹੀ ਦੂਰ ਹੈ, ਇਸ ਮਤਲਬ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨੇ ਲਈ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਕਾਇਮ ਹੋਈ ਹੈ।

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੇ ਨੀਚੇ ਗਦਰ ੫੭ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਕਿਸੀ ਪੁਲਿਟੀਕਲ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਤਨੀ ਭਾਰੀ ਤਬਦੀਲੀ ਵਾਕਿਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਤਨੀ ਕਿ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਖਾਸ ਤਬਕ ਵਿਚ ਇਕ ਭੇਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਭੇਦ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਅਕੀਦੇ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੋਸ-ਤਾਨ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੂਸਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਾਂਗ ਕਿਸੇ ਇਕ ਕਲਾਸ, ਇਕ ਮਜ਼ਹਬ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਹ ਅਮੀਰ ਤੇ ਗਰੀਬ, ਲਿਖੇ ਪੜ੍ਹੇ ਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਗਲ ਕੀ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਵੱਡੇ ਅਸੂਲ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਨੂੰ ਤਯਾਰ ਹਨ, ਕਿ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਚੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਪਰਜਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਕਾਫੀ ਥਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸਾਬਤ ਕਰਾਂਗੇ, ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਉਖਾੜਨੇ ਦੀ ਕਿਉਂ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡਾ ਕਾ-ਰਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੂਰ ਕਰਨੇ ਦਾ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਪਰਦੇਸੀ ਰਾਜ ਹੈ"

ਮਿਸਟਰ ਹੀਊਮ (*Hume*) ਜੋ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗ-ਰਸ ਦਾ ਬਾਨੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਦਾ ਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਕਿ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰੇਗੀ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਕਰਕੇ) ਇਕ ਵਡੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਚੋਂ ਦੂਰ ਕਰੀਏ"

ਹਰ ਸਾਲ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਪੌਂਡ ਇਕ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇੰਗ-ਲੈਂਡ ਲੈ ਜਾਨ, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਬਪਾਰ ਆਦਿਕ ਤਬਾਹ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨੇ ਵਾਸਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਾ ਮੁਨਾਸਬ ਤਰੀਕੇ ਇੰਗਲੈਂਡ

ਦੇ ਲਾਭ ਜਾਇਜ਼ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੇ, ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਫਾਕਾਕਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਰਖਣਾ, ਇਹ ਠੀਕ ਗੱਲਾਂ ਹਨ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ — ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਆਪ ਇਸ ਬਾਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਬੜਾ ਮਨਹੂਸ ਹੈ। ਮਿਸਟਰ ਫਰਾਂਸਸ ਨੇ ਜੋ ਬੰਗਾਲ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਸੀ ਇਕ ਵਾਰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ:

ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਇਸ ਬਾਤ ਦੀ ਤਕਲੀਫ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਤ ਦੇ ਸੋਚਣੇ ਦਾ ਖਿਆਲ ਦਿਤਾ ਜਾਏ, ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਦੀਵਾਨੀ ਆਪਣੇ ਹਥਾਂ ਵਿਚ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇਸ (ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ) ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੁਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਾਤ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ"

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਹ ਇਹ ਪਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਵਡੇ ਕਾਰਨ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਕਿਉਂ ਇਹ ਅਵਲ ਦੇਸ ਜੋ ਮੁਤਲੁਕਉਲ ਅਨਾਨ (   ) ਰਾਜ ਦੇ ਨੀਚੇ ਬੜਾ ਧਨੀ ਸੀ, ਪਰ ਜਦ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਇਸ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਲਗੇ ਹਨ ਤਾਂ ਤਬਾਹੀ ਵਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ"

ਇਕ ਹੋਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸ਼ੋਰ (J. J. Shore) ਨਾਂ ਦੇ ਜੋ ਕਿ ਬੰਗਾਲ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਦੇ ਨੀਚੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤੇ ਠੀਕ ਤਾਰੀਖ਼ ਲਿਖ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ:

"੨੭ ਸਾਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਇਆ, ਜਦ ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲ ਇਸ ਦੇਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਮੇਰੇ ਪੁਜਨ ਤੇ ਮੇਰੀ ਕਲਕਤੇ ਵਿਚ ਰਹਾਇਸ਼ ਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਅਕੱਠਾ ਕਰਾਂਗਾ ਜੋ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ, ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੀ ੨ ਬਰਕਤਾਂ ਲਿਆਏ ਹਾਂ ....

ਇਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੇ ਅਸੂਲ ਤੇ ਅਮਲ ਦੀ ਤਫਤੀਸ਼ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਦਸ ਸਾਲ ਮੈਂ ਲਗਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮਾਲੂਮ ਕਰਨੇ ਵਿਚ ਤਕਲੀਫ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਕਿ ਆਮ ਲੋਕ ਸਾਨੂੰ ਤੇ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਨੂੰ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਠੀਕ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਸਾਡੇ ਵਲ ਚੰਗੇ ਹੁੰਦੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਸੂਲ ਸਦਾ ਇਹ ਰਿਹਾ, ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਾਤ ਸਾਰੀ ਹਿੰਦੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਮਾਤੰਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਏ, ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਰਸਤੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਲਾਭ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਹਦ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟੈਕਸ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਇਕ ਸੂਬੇ ਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ੨ ਓਹ ਸਾਡੇ ਨੀਚੇ ਔਂਦੇ ਗਏ, ਅਸਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਟੈਕਸ ਵਧੌਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਤ ਦੀ ਅਸੀਂ ਬੜੀ ਸ਼ੇਖੀ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ, ਕਿ ਅਸਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟੈਕਸ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਇਕ ਵਡੇ ਹੁਦੇ ਤੇ ਰੁਤਬੇ ਤੋਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ" ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਹੁਦੇ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਰਖੇ ਜਾਏ"

ਆਪਣੀ ਇਸੇ ਕਤਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਚੰਗੇ ਦਿਨ ਗਏ, ਉਸ ਦੀ ਦੌਲਤ ਕਿਸੇ ਦਾ ਓਹਦਾ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਖੋਹ ਲਈ ਗਈ, ਅਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਤੀਸ ਕਰੋੜ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀ ਲਿਆਕਤ ਤਬਾਹ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਾਭ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ"

ਮਿਸਟਰ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕੀ ਪਰਤੀ ਆਮਦਨ ਪਿਛਲੇ ਤੀਹ

ਸਾਲ ਤੋਂ ਓਹੀ (ਦਸ ਡਾਲਰ ਸਾਲ ਦੇ) ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਠੀਕ ਗਲ ਹੈ ਜੋ ਸੋਚਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਕ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਓਹੋ ਰਹੀ ਹੈ॥

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਟੇਟਸ ਦਾ ਪਰਧਾਨ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵਡੇ ੨ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਰਖਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਤਨਖਾਹ ੭੫ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਅਲੌਂਸ ਓਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਵਡੇ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਾਲ ਦੀ ਤਲਬ ੬ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਹੈ। ਵਾਇਸਰਾਏ ਜੋ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਜੈਨਰਲ ਵੀ ਕਹੌਂਦਾ ਹੈ, ਢਾਈ ਲਖ ਰੁਪਯਾ ਤਨਖਾਹ ਸਾਲ ਦੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਡ੨ ਅਲੌਂਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਇਕ ਬੜੀ ਰਕਮ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਟੇਟਸ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਨਾਲੋਂ ਦੋਨਾ ਮੁਲਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਬੜਾ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਦੇਸ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰੀਬ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਕਰਕੇ), ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਟੇਟਸ ਵਿਚ ਜੀ ਪਰਤੀ ਆਮਦਨ ੩੭੫ ਡਾਲਰ ਹੈ ਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ੧੦ ਡਾਲਰ॥

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਟਿਆਂ ਦੇ ਦਸਣੇ ਦਾ ਅਸਲੀ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡਾ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਹੈ, ਆਪਨੇ ਵਡੇ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ੭੫ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਗਰੀਬ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ੮੩ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ (੨੫੦,੦੦੦ ਰੁਪਏ), ਤੇ ਦੂਜੇ ਤਰਫ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ॥

ਸਰ ਵਿਲੀਅਮ ਹੰਟਰ ਵਾਇਸਰਾਏ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਮੈਂਬਰ ਆਪਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਆਖਦਾ ਹੈ, ਕਿ :

"ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਟੈਕਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਇਤਨੀ ਖੁਰਾਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛਡਦੀ, ਕਿ ਓਹ ਆਪ ਤੇ ਆਪਣੇ ਟਬਰ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਖ ਸਕਣ।

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਖਤ ਤੇ ਬਹੁਤੇ ਹੋਣੇ ਲਗ ਪਏ ਹਨ। ਖੇਤੀ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਹਿਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਦੇਹਾਤੀ ਆਬਾਦੀ ਤੇ ਏਤਨਾ ਭਾਰ ਕਰਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਓਹ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਮਾਯੂਸ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਟੈਕਸ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਵਧਾਏ ਜਾਣੇ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਲੂਣ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭੁਖ ਤੇ ਓਹ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਜੋ ਭੁਖ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹਨ ਸਾਰੇ ਦੇਸ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਫੈਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ" ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੇ ਨੀਚੇ ਤਬਾਹ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗਲ ਕੀ ਹਰ ਇਕ ਤਰਾਂ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਕਮੌਨ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਓਹਨਾਂ ਤੋਂ ਖੋਹ ਲੈਣ, ਅਤੇ ਮੌਜ ਅਨੰਦ ਕਰਨ"

ਚੇਤੇ ਰਖੋ, ਜੋ ਇਕਮ ਦਸ ਡਾਲਰ ਜੀ ਪਰਤੀ ਦੇ ਹਿਦਸੇਂ ਅਸੀਂ ਉਪੱਰ ਦੇ ਆਏ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਡਾਲਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੇਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ੮ ਡਾਲਰਾਂ ਤੇ ਇਕ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਠ ਡਾਲਰਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸਾਲ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਸਾਮਲ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਠ ਡਾਲਰਾਂ ਵਿਚ ਓਹ ਆਪਣੇ ਕਪੜੇ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ੮ ਡਾਲਰਾਂ ਵਿਚ ਓਹ ਆਪਣੀ ਬੀਮਾਰੀਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਤਲਬ ਇਹ ਕਿ ੮ ਡਾਲਰਾਂ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਓਹ ਸਾਰੇ ਤਰੀਕੇ ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਨ, ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਨਿਹਾਇਤ ਮਕਾਰੀ ਨਾਲ ਗਾਇਬ ਕਰ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਅਕਬਰ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਓਹ ਇਸ ਤਰਾਂ ਅਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ:

ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜ਼ਾਤੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨ ਸੀ। ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਇਸ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪਾਸ ਰਹਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਟੈਕਸ ਅਡ੨ ਅਕੱਠਾ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਦ ਫਸਲ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਫਸਲ ਵਿਚੋਂ ਅਡ ਰਖ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ॥

ਹੁਣ ਓਹ ਤਰੀਕਾ ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਹਰ ਇਕ ਖੇਤੀ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅੱਡ੨ ਟੈਕਸ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਫਸਲ ਭਾਵੇਂ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਨ, ਅੱਛੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬੁਰੀ - ਪਰ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਨੂੰ ਮਾਮਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਵੇਚਣਾ ਪਵੇ, ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦਾ ਪੇਟ ਭਰਨੇ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਨ ਕੋਈ ਰਾਹ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰਨੇ ਲਈ ਭਾਲਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਕੈਸ਼ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਨਾ ਕਿ ਅਨਾਜ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦਸਤੂਰ ਸੀ। ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਬਦਲ ਸਾਨੂੰ ਭੁਖ ਨਾਲ ਮਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਜਾਨ ਬੁਝ ਕੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ॥

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਸਲੀ ਪਲੇਗ ਗ਼ਰੀਬੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਗ਼ਰੀਬੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਲੇਗ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੀ ਬਰਕਤ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਹਾਰ ਬਨੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਬਾਤ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣੇ ਦੇ ਕਾਬਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ, ਕਿ ਇਕ ਭੁਖ ਨਾਲ ਮਰ ਰਹੇ

ਹੋਏ ਆਦਮੀ ਤੇ ਪਲੇਗ ਛੇਤੀ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਰੀਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੁਰਖ ਖੂਨ ਦੀ ਕਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੋ ਆਮ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜਿਰਮਾਂ ਜਾਂ ਕੀੜੀਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਮ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਤਰਾਂ ਪਲੇਗ ਆਦਿਕ ਕੀੜਿਆਂ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਨਾਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਕਲੀਫ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜਦ ਕਿ ਜਿਸਮਾਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹੋਣੇ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਇਕ ਇਨਸਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰਖ ਸਕਦਾ ਹੈ॥

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਗਰੀਬੀ ਤੇ ਬੇ ਇਨਸਾਫੀ ਇਕ ਠੀਕ ਬਾਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਹਿਸ ਕਰਨੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਬਾਤ ਕੇਵਲ ਇਹ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੀ ਬਰਕਤਾਂ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਬੇ ਸ਼ਰਮ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਖਾਵਤ ਤੇ ਰਹਿਮ ਦਿਲੀ ਪਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਅਮਨ ਪਸੰਦ ਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀਆਂ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਜ਼ਿਆਦਤੀ (ਦਾਬਾ) ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਤਜਾਰਤ ਦਾ ਲਾਲਚ ਹੈ, ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਇਕ ਬੜੀ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ॥

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੇ ਨੀਚੇ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦਾ ਖਾਕਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਬੇ ਅਖਤਿਆਰ ਹੰਝੂ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਪਰਤਕਸ਼ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਮੁਰਦਾ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲਖਾਂ ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਮੁਠੀ ਭਰ ਚੌਲਾਂ ਦੇ ਨ ਮਿਲਨੇ ਸੇ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ।੨ ਹਰ ਸਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸਾਂ ਨੂੰ ਲਖਾਂ ਮਨ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਗਰੀਬ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਕਾਲ ਦੇ ਪੰਜੇਆ — ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ — ਵਿਚ ਹੈ। ਹਰ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਸੁੱਕੀ ਹੋਈ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਾਰਸ਼ ਹੋਣੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਦਰਖਤਾਂ ਦੇ ਪੱਤੇ ਤਕ ਸੁਕ ਗਏ ਹਨ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਜੋ ਯੂਰਪੀਆਨ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਤੇ ਸਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਦਾਦੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਹੁਣ ਬਰਬਾਦੀ, ਤਬਾਹੀ ਤੇ ਜਹਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇ ਇਕ ਪਰਦੇਸੀ — ਥੇਤਆਸਬ — ਹਿਸਟਰੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਖਾਕਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਖਿਚ ਕੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ:

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮੇਦੇ ਖਾਲੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਮਾਸ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੇਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਕ ਆਦਮੀ ਮਾਲੂਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਉਹ ਖਾਲੀ ਹਨ। ਮਖੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਤੇ ਅਖਾਂ ਤੇ ਡੇਰਾ ਲਗਾਈ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ। ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ, ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਮਖੀਆਂ ਨੂੰ ਉਡਾ ਸਕਣ। ਅਤੇ ਇਹ ਮਖੀਆਂ ਜੋ ਨਮੀ ਬਾਕੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਚੂਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਬੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਥੇ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗਰੀਬ ਤੇ ਭੁੱਖੇ ਲੋਕ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕਾਲ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਦੀ ਗੱਡੇ ਤੇ ਗਡੀਆਂ ਅਨਾਜ ਨਾਲ ਲਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਇਹ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਅਨਾਜ ਓਥੋਂ ਲਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਕਿ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਸਕਣ। ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭੁਖ ਨਾਲ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦਿੰਦਾ ॥

ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਚੌਲ ਤੇ ਕਣਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਕਰਦੀ ਸੀ।

ਹੁਣ ਬੰਜਰ ਬਣਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਾਲ ਨਾਲ ਮਰ ਰਹੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਿੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਲ ਸਿਰ ਸੁੱਟੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਗੇ, ਅਤੇ ਇਕ ੨ ਦਾਣੇ ਨੂੰ ਤਰਸਦੇ ਮਿ-ਲਣਗੇ। ਜਦੋਂ ਜ਼ਰਖੇਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨੇ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀਆਂ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇ-ਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਕਾਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਸ ਅਲਾਕੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਭੁਖ ਨਾਲ ਹਲਾਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਆਣ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿਸਿਆਂ ਵਿਚ ਜੋ ਅਨਾਜ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਲ ਨਾਲ ਮਰ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਤਾਈਂ ਨਹੀਂ ਪੁਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਸਗੋਂ ਇ-ਗਲੈਂਡ ਲਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭੁਖ ਨਾਲ ਮਰ ਰਹੇ ਲੋਕ ਵੱਡੇ ੨ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਨੂੰ ਕੁਛ ਮਿਲੇ। ਉਹ ਸੜਕਾਂ ਜੋ ਸ਼ਹਿਰ ਵਲ ਆਂਦੀ ਹਨ ਉਸ ਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਭਰੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਗੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭੁਖ ਦੇ ਕਾਰਨ ਚਲਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ। ਉਹ ਉਥੇ ਹੀ ਤੜਪ ੨ ਕੇ ਜਾਨ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜ਼ੁਲਮ ਲਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਗਿ-ਣਤੀ ਵਿਚ ਜਾਨਾਂ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਭੁਖ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਤੋਂ ਮਾਤਾ ਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿਚ ਦੁਧ ਸੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਉਹ ਮਾਤਾ ਆਪਣੇ ਬ-ਚੇ ਨੂੰ ਦੁਧ ਨਾ ਮਿਲਣੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਿਸਕ ੨ ਕੇ ਮਰਦਾ ਦੇਖਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਾਲ ਦਾ ਭੂਤ ਲੱਖਾਂ ਜਾਨਾਂ ਹੜਪ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਹ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੁਖ ਨਾਲ ਮਰ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ੨ ਬੱਚੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਕ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਚੌਲ ਨਾਲ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਕ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਕੁਲ ਢਾਈ ਆਨੇ ਖਰਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮ ਦਾ ਕੌਨ ਖਾਤਮਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਿਸਟਰ ਲੋਟੀ (P. Loti) ਪ੍ਰਸਿਧ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਲਿਖਾਰੀ ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਾਲ ਨਾਲ ਮਰ ਰਹੇ ਹੋਏ ਹਿੰਦੀਆਂ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਆਪਣੀ ਕਤਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਿਚਦੇ ਲਿਖਤ:

“ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੈਂਕੜੇ ਅਨਾਜ ਦੀ ਬੋਰੀਆਂ ਦਾ ਢੇਰ ਲਗ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉੱਠਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਲੱਦ ਕੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਤਿਨ ਲੋਗਾਂ ਤੇ ਭੁਖ ਨਾਲ ਅਧਮੋਏ ਹੋਏ ਲੜਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਯੂ ਸਤ ਸਾਲ ਤੋਂ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੋ ਬੋਰੀਆਂ ਔਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਉਥੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਥੋਂ ਪਰੇ ਧੱਕੇ ਗਏ।”

“ਇਕ ਔਰਤ ਜੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਖੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਦਸਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਉਹ ਤਿੰਨੇ ਭਰਾ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਏਥੇ ਲਿਆਏ ਸਨ, ਮਰ ਗਏ ਹਨ (ਭੁਖ ਨਾਲ), ਏਸੇ ਲਈ ਉਹ ਏਥੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਏਥੇ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੋਰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹਿਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੈ।”

“ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਮੋਇਆ ਵਰਗਾ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਥੇ ਬੇ ਹਰਕਤ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਏਥੋਂ ਤਾਂਈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਏਤਨੀ ਤਾਕਤ ਭੀ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ, ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਖੀਆਂ ਤੋਂ ਮਖੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਉਸ ਦਾ ਪੇਟ ਬਿਲਕੁਲ ਖਾਲੀ ਹੈ - - - -

“ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਉਥੋਂ ਕਿਤੇ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ,

ਤਾਂ ਕਿ ਉਥੇ ਅਨਾਜ ਦੀ ਚੰਗੀਆਂ ਰਖੀ ਜਾਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਚ ਤੇ ਲੋਕ ਉਠਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਨੂੰ ਨਿਹਾਇਤ ਪਰੇਮ ਨਾਲ ਤੇ ਤੰਗੀ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਗੌਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਹਥ ਆਪਣੇ ਰਾਖੂਲੇ ਭਾਈ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਜੇ ਚਲ ਫਿਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਓਹ ਓਥੇ ਵਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ"

"ਛੋਟੇ ਦੀ ਅਖਾਂ ਇਕ ਮਿੰਟ ਲਈ ਖੁਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਹ! ਕੀ ਭਿਆਨਕ ਤੇ ਦਿਲ ਹਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਹੈ......ਓਹ ਜਾਂਦਾ ਇਸ ਦੁਖ ਵਿਚ ਜਾਨ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਾਈ ਵੀ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਆਪਣੇ ਭਾਈ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ"

ਇਹ ਤਾਂ ਇਕ ਮਸਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਣਗਿਣਤ ਜਾਨਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੀ ਖੁਦ ਗਰਜ਼ੀ ਦੀ ਭੇਟਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ — ਏਸ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਆਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਅੰਗ-ਰੇਜ਼ ਆਦਮੀ ਖਾਣੇ ਹਨ"

ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਕਾਂ ਥੋੜਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੁਖ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਅਣਗਿਣਤ ਹਨ। ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੇਵਲ ਇਕ ਅੰਗਰੇ-ਜ਼ੀ ਰਾਜ ਹੈ। ਓਹੀ ਦੇਸ਼ ਜਿਥੇ ਇਕ ਸੌ ਸਾਲ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਇਕ ਕਾਲ ਪਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਭੁਖ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਲੋਕ ਵਾਕਫ ਨਾ ਸਨ, ਹੁਣ ਹਰ ਸਾਲ ਓਥੇ ਕਾਲ ਪਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਹੈ। ਜਦ ਤਾਂਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀ-ਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਕਾਲ ਆਦਿਕ ਇਨਸਾਨੀ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ।

ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਸ ਅਜ ਕਲ ਇਹੀ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਔਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਜਾਪਾਨ ਇਨਸਾਨ ਮਾਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਫੌਜੀ ਸਪਿਰਿਟ ਰਖਣੇ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ ਹੈ, ਕਮੀਨਾ ਹੈ। ਚਿੱਟੀ ਕੌਮਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਹਨ। ਰਹਿਮ ਦਿਲ ਹਨ, ਬੇਗਰਜ਼ ਹਨ। ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਲਾਭ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਆਪਣ ਆਪ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਗਰ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਐਸਾ ਕੋਈ ਝੂਠ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਹਜ਼ਬ ਕਹਿਣ ਵਾਲੀ ਕੌਮਾਂ ਆਪਣੀ ਲੁਟ ਮਾਰ ਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਰਖਿਆ ਵਿਚ ਵਰਤਦੀਆਂ ਨਾ ਹਨ"

ਮਿਸਟਰ ਮਿਲਰਡ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਚੀਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ਕਿ "ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਤ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੂਜੇ ਦੇਸਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕੰਮ ਲਾਲਚੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਇਸ ਯਕੀਨ ਤੇ ਹੈ, ਕਿ "ਖੁਲਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ" ਉਸ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਅਛਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੈਸਾ ਕਿ ਦੂਜੀ ਕੌਮਾਂ ਆਪਣੇ ਦਾਇਰੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਾਭ ਲਈ ਚੰਗਾ ਸਮਝਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ੨ ਲਾਭ ਦੇ ਪਿਛੇ ਪਏ ਹਨ"

ਪਹਿਲੀ ਬਾਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ, ਕਿ ਯੂਰਪੀਅਨ ਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਦੇਸਾਂ ਦਾ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਤਅਲਕ ਹੀ ਕੀ ਹੈ। ਓਹ ਗੋਰੇ ਆਸੀਂ ਕਾਲੇ, ਕਾਹਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਸਤੌਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਏਸ਼ੀ " ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤ੍ਰਾਂ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇ ਮਾਨੇ ਤੇ ਬੇ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਆਖਿਆ ਜਾਏ, ਕਿ ਇਹ ਕੌਮਾਂ ਕੇਵਲ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਦਖਲ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਗ਼ਲਤ ਹੈ। ਬੜੇ "ਪਰਉਪਕਾਰੀ" ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਦਿਓ, ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਹੀ ਲੈ ਲੌ। ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਹਵਾਈ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਮਿਲਾਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਿਥੇ ਪਰ ਲਾ ਕੇ ਉਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦ ਰੈੱਡ ਇੰਡੀਅਨ ਦਾ ਕਤਲ ਆਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਾਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਕਿਉਂ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਕਦੀ ਇਸ ਬਾਤ ਦਾ ਪਰੋਟੈਸਟ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ, ਜਦੋਂ ਫਿਲਪੀਆਇਨ ਵਰਗੇ ਸਟੇਟ

ਤੇ ਲਾਇਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਸਲੂਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਾਂ ਇਨਸਾਨੀ ਖੂਨ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੀ ਉਸ ਵਕਤ ਸਾਡੇ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਇਨਸਾਫ ਨੂੰ ਘੁਨ ਲਗ ਗਿਆ, ਜਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਲਦ ਕੇ ਜਲਾ ਵਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ?

ਜੰਗ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਜਰਮਨੀ ਨੇ ਬਿਲਜੀਅਮ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕਿ ਨਾ ਕੇਵਲ ਜ਼ਾਹਰਾ ਸਗੋਂ ਦਿਲੋਂ ਨਿਰਪਕਸ਼ਤਾ ਰਖਣੀ ਸਾਡਾ ਪਹਿਲਾ ਫਰਜ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਏ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਬਿਲਜੀਅਮ ਦੇ ਉਹੋ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਯੂਰਪ ਦੇ ਜੰਗ ਦੇ ਬਾਰੇ ਏਨੀ ਕੋਈ ਭਾਰੀ ਗਰਜ਼ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਕਿ ਜਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਬੜੇ ਠੰਡੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਮਸ਼ੀਨ ਗੰਨਾਂ ਛੋਟੇ ੨ ਬੱਚੇ ਤੇ ਬੁੱਢੇ ਉਡਾ ਦਿਤੇ। ਅਤੇ ਇਨਸਾਨੀ ਗੋਸ਼ਤ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਅਸਮਾਨ ਤੇ ਚਕਰ ਲੈਣ ਲਗੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੁਨੀਆ ਕਿਥੇ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਾਂ ਨੇ ਅਜ ਤਾਂਈ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆਂ, ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਤਾਂ ਕੀ ਜੰਗ ਤਾਂ ਕੀ ਮਾਮੂਲੀ ਟੁੱਟੇ ਟੁੱਟੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਤੀਮ ਬਚਿਆਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਪਰਗਟ ਕਰੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਨੀਚ ਕੌਮ ਨੇ ਬੜੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਕੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਲਬਾਂ ਤੇ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਗੀ ਹੋਈ ਸੀ? ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਖਾਕ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਤੀਨ ੨੦ ਲਖ ਹਿੰਦੀ ਇਕ ਸਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹੋ ਗਏ। ਪਰ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਭਲਾਈ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੇ ਜੂੰ ਤਕ ਨਹੀਂ ਸਿਰਕੀ। ਇਸ ਯੂਰਪ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਕੁਲ ੭੦ ਲਖ ਜਾਨਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੰਗ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਿਰ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਇਕ ਸਾਲ

ਵਿਚ ਤਿਨ ਕਰੋੜ ੨੦ ਲਖ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਜਾਨ ਬੁਝ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਕੀ
ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਕੌਮਾਂ ਵਿਚ ਮਾਨਤੇ
ਇਸ ਚੜ੍ਹੇ ਅਸੂਲ ਤੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਸਦਾ ਆਸਥ
ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੇ ਨੀਚੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹੇ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੋਰ ਤੇ "ਹਾਂ। ਅ-
ਸੀਂ ਦੇਰ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜ਼ੁਲਮ ਸਹਾਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਦੇਰ ਤੋਂ ਆਪ-
ਨੀ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਦੇਰ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਆ-
ਜ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਹ ਦੁ-
ਨੀਆਂ, ਇਹ ਖੁਦ ਗਰਜ਼ ਦੁਨੀਆਂ (ਦੁਨੀਆਂ ਖੁਦ ਗਰਜ਼ ਇਸ ਵਾ-
ਸਤੇ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਵਾਗ ਡੋਰ ਘੜੇ ਕਮੀਨੇ ਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਥ
ਵਿਚ ਹੈ) ਕਦੀ ਸਾਡੇ ਦੁਖਾਂ ਨੂੰ ਮਹਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ"

ਜੋ ਲੋਕ ਜਾਪਾਨ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਦੇਸਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਪਰਚਾਰ ਕ-
ਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਬਰਦਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਕਿ ਜ਼ੁਲਮ ਜ਼ੁਲਮ
ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੀਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਜ਼ੁਲਮ
ਹੈ, ਅਤੇ ਚਿਟੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਜ਼ੁਲਮ ਹੈ। ਜਾਪਾਨੀ
ਲੋਕ ਜੇ ਕੋਰੀਆ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਾਡੀ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਪਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਹਮਦਰਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਦੇਖਾਂਗੇ। ਪਰ ਜੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜਾਂ
ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਕਿਸੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾ-
ਪਾਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕੰਮਤੀ ਜ਼ਾਲਮ ਨਹੀਂ ਆਖ ਸਕਦੇ। ਜੇ ਕੋਈ ਇਸ
ਬਾਤ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿ ਜਾਪਾਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨੇ
ਲਈ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਹੋਰ ਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਗਦਰ ਕਰਾਇਆ ਜਾਏ, ਤਾਂ
ਅਸੀਂ ਆਖਦੇ ਹਾਂ, ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਫਸੋਸ ਨਾ ਕਰਨ, ਜਦ ਹਿ-
ਦੋਸਤਾਨ ਜਾਂ ਅਜਮ ਦੇਸ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ

ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਗਦਰ ਕਰਨਗੇ। ਪਰ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਾਤ ਧਿਆਨ ਯੋਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਰੀਆ ਵਿਚ ਜਾਂ ਚੀਨ ਵਿਚ ਇਹ ਲੋਕ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਨੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ ਭੜਕੌਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਆਖਿਰ ਏਸ ਦਲ ਦੀ ਕਿਉਂ ਇਸ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ?

ਅਸੀਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਇਹ ਦਿਲੀ ਖ਼ਾਹਸ਼ ਹੈ, ਕਿ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮਿਲ ਜੁਲ ਕੇ ਰਹੇ। ਪਰ ਕੀ ਸਾਡੀ ਇਹ ਮੁਰਾਦ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਔਂਦੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਨਸਾਨ ੨ ਨੂੰ ਲੁਟਣ ਤੇ ਹਲਾਕ ਕਰਨੇ ਦੇ ਲਈ ਢੰਗ ੨ ਦੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ੨ ਤਰੀਕੇ ਢੂੰਡੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੌਮ ਕੌਮ ਵਿਚ ਨਫ਼ਰਤ ਫੈਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਕੌਮ ਦੀ ਤਾਕਤ ਚਲੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਨੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨੇ ਵਾਸਤੇ ਬੇਕਸ ਤੇ ਬੇਯਾਰਾਂ ਤੇ ਆਪਣਾ ਰੋਬ ਜਮੌਂਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾਨਦੀ, ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਕ ਕੌਮ ਦੂਸਰੀ ਕੌਮ ਤੇ ਆਪਨਾ ਰੋਬ (ਦਾਬਾ) ਜਮੌਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕੀ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਕੌਨ ਐਸਾ ਜ਼ੁਲਮ ਹੈ, ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆਪਨੀ ਦਬ-ਆਈ ਜਮੌਨੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਅੰਗਰੇ-ਜ਼ਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਤੇ ਆਫ਼ਤ ਬਰਪਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਇਸ ਬਾਤ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਰਹੀ, ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਉਥੇ ਪਛਮੀ ਤਹਜ਼ੀਬ ਫੈ-ਲੌਨ ਵਾਸਤੇ ਗਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਆਇਰਲੈਂਡ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਤਹਜ਼ੀਬ ਦਾ ਖ਼ਾਕਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਤਾਂ ਹਿੰਦੋਸ-ਤਾਨ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਹਜ਼ੀਬ ਦੇ ਪਰਦੇ ਹੇਠ ਆਪਨੇ

ਜ਼ਾਤੀ ਫਾਇਦਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾਲ ਕਮਤੀ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ॥

ਜੰਗ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲਖਾਂ ਲੋਕ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੇ ਅਰਾਮ ਲਈ ਰੈਡ ਕਰਾਸ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋਏ। ਇਹ ਇਕ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਜੇ ਇਹ ਪਕਿਆਈ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਕਿ ਜਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਜਾਲਮ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਬੇ ਹਥਿਆਰ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਕੇ ਸੈਂਕੜੇ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਬਚੇ ਤੇ ਜਵਾਨ ਤੇ ਬੁਢੇ ਹਲਾਕ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਜ਼ਖਮੀ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਕਰਨੇ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ (ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹੇਠਾਂ) ਵਿਚ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੇ ਦੂਜੇ ਐਸੇ ਸਲੂਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਅਸੀਂ ਚਿੱਟੀ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਹਥੋਂ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਭੁਲ ਜਾਂਵਾਂਗੇ? ਕੀ ਜਦ ਹਿੰਦ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਰਥਾਤ ਆਪਨੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ ਗ਼ਦਰ ਕਰੇਗਾ, ਤਾਂ ਆਪਨਾ ਬਦਲਾ ਉਤਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਐਸੀ ਸਪਿਰਿਟ ਪਰਗਟ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕਸੂਰਵਾਰ ਕੌਨ ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ?

ਪਿਆਰੇ ਗ਼ਦਰ ਪਰੇਮੀਓ! ਦੁਨਿਆ ਬੜੀ ਚੌਂਚਲ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਥਾਂ ਵਿਚ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਓਹ ਉਸ ਨੂੰ ਸਦਾ ਨਜਾਇਜ਼ ਤਰੀਕੇ ਤੇ ਗਰੀਬ ਪਰ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਵਿਚਾਰੇ ਰੂਸ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਲੈਨ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਓਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਲ ਬਚੇਆਂ ਨੂੰ ਭੁਖਾ ਮਾਰੇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਬਾਤ ਆਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰੂਸ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਸਭ ਕੁਛ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੁਨਿਆ ਦੇ ਦੰਦ ਦਖੌਨ ਦੇ ਹੋਰ ਤੇ ਖਾਨ ਦੇ ਹੋਰ ਹਨ। ਜੇ ਇਸ ਦੁਨਿਆ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਅਖਾਂ ਖੋਲੋ ਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੋ ਜਾਓ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਜ ਕਲ ਇਨਸਾਨ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਤੇ ਓਹ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਣਗੇ, ਜੋ ਆਪਨੀ ਵਲੋਂ ਲਾ ਪਰਵਾਹ ਹੋਣਗੇ॥ ਚੀਦੇ ਮਾਇਮ

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕਨਸਟੀਟਿਊਸ਼ਨ

ਇਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਪੈਸੀਫਿਕ ਕੋਸਟ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ

ਮਤਲਬ

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫ਼ੈਦੇ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਜਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕਰਨੀ।

(ਨੋਟ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜੋ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ.

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਉਹ ਆਦਮੀ ਮੈਂਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੇਹੜਾ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਖ਼ੂਨ ਤੋਂ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਦਾ ਹੋਵੇ। ਨੋਟ (੨×੩) ਸਫ਼ਾ ਪੰਜ ਤੇ ਪੜ੍ਹੋ)

(4) ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼, ਅਤੇ ਕਸਰਤ ਰਾਇ ਨਿਸਚਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪਾਸ ਹੋਕੇ ਸਟੇਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਮੈਂਬਰ ਲਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਸਰਤ ਰਾਇ ਨਾਲ ਮੈਂਬਰ ਮੁਕਰਰ ਹੋਣ ਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

(5) ਸਟੇਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਨੌਣ ਵਾਸਤੇ ਰਾਇ ਦੇਣ ਦਾ ਹਕ ਉਨਾਂ ਤਮਾਮ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਔਣਗੇ।

(6) ਸਟੇਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੇ ਓਹਦੇਦਾਰ ਆਪ ਚੁਣੂਗੀ।

(7) ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਪਚੀਸ ਡਾਲਰ $25.00 ਦਾਖ਼ਲਾ ਅਤੇ ਤਿਨ ਡਾਲਰ $3-00 ਮਾਹਵਾਰ, ਸਟੇਟ ਕਮੇਟੀਆਂ

ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਦਸ ਡਾਲਰ $10 00/100 ਦਾਖਲਾ ਅਤੇ ਦੋ ਡਾਲਰ $2 00/100
ਮਾਹਵਾਰ ਅਤੇ ਤੁਮਾਮ ਰਾਏ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਿਰਫ
ਦੋ ਡਾਲਰ $2 00/100 ਮਹੀਨਾਂ ਚੰਦਾ ਲੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(8) ਮੈਂਨੇਜਿੰਗ ਕੁਮੇਟੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਉਪਰ ਲਿਖਿਆ ਚੰਦਾ ਅਤੇ
ਦਾਖਲਾ ਮਾਫ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(9) ਹਰ ਦੋ ਸਾਲ ਦੇ ਬਾਹਦ ਮੈਂਨੇਜਿੰਗ ਅਤੇ ਸਟੈਂਡ ਕੁਮੇਟੀਆਂ ਦੀ
ਚੋਣ ਉਪ ਲਿਖੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(10) ਮੈਂਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਜਗਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ
ਕੇ ਖਾਲੀ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇਗੀ।
(ੳ) ਮਰ ਜਾਣ ਤੇ (ਅ) ਕਿਸੇ ਐਸੀ ਜਗਾ ਬਦਲ ਜਾਣ ਤੇ ਕਿਥੋਂ ਕੇ
ਮੈਂਨੇਜਿੰਗ ਕੁਮੇਟੀ ਦੇ ਤਿਨ ਲਗਾ ਤਾਰ ਜਲਸਿਆਂ ਪਰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋ
ਸਕੇ (ੲ) ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਜਾ ਦੇ ਤਿਨ ਮਾਹੀਨੇ ਲਗਾ ਤਾਰ ਚੰਦਾ
ਨਾ ਭੇਜਣ ਤੇ, ਜਾਂ ਤਿਨ ਲਗਾ ਤਾਰ ਮੈਂਨੇਜਿੰਗ ਕੁਮੇਟੀ ਦੇ ਇਕਠਾਂ ਪਰ
ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਣ ਤੇ, (ਸ) ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਹੋਨ ਜਾਂ ਅਗੋਂ
ਵਾਸਤੇ ਹੋਵਣਗੇ, ਅਤੇ ਮੈਂਨੇਜਿੰਗ ਕੁਮੇਟੀ ਦੀ ਦਸਤੂਰਤਾਏ ਨੂੰ ਨਾਂ ਮੰਨਣ ਕਰਕੇ

(ਨੋਟ) ਖਾਲੀ ਹੋਈ ਜਗਾ ਸਟੈਂਡ ਕੁਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਮੈਂਨੇਜਿੰਗ
ਕੁਮੇਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ

(ਨੋਟ) ਸਟੈਂਡ ਕੁਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਜਗਾ ਭੀ ਉਪ ਲਿਖੇ ਕਾਰ
ਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਖਾਲੀ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇ ਸਟੈਂਡ ਕੁਮੇਟੀ ਦੀ
ਰਾਏ ਤੇ ਮੈਂਨੇਜਿੰਗ ਕੁਮੇਟੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(11) ਸਟੈਂਡ ਕੁਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੌਂ (ਕੋਰਮ ਪੰਜ)
ਅਤੇ ਮੈਂਨੇਜਿੰਗ ਕੁਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਗਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਕੋਰਮ
ਸਤ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

(12) ਮੈਂਨੇਜਿੰਗ ਕੁਮੇਟੀ ਨੂੰ ਲੋੜ ਇਨਸਾਰ ਮੈਂਨੇਜਿੰਗ ਕੁਮੇਟੀ ਵਾਸਤੇ
ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੋਰ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਲੈਣ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ।

(13) ਖਾਸ ਕੰਮਾਂ ਵਾਸਤੇ ਖਾਸ ਆਦਮੀ ਮੈਂਨੇਜਿੰਗ ਕੁਮੇਟੀ ਵਲੋਂ

ਅਤੇ ਵਿਚੋਂ ਮੁਕਰਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਜੋ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕੁਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ
ਮੈਂਬਰ ਰਹਿਣਗੇ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਦਲਣਾ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਜਾ ਦੇ
ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕੁਮੇਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।
(14) ਕੁਮੇਟੀ ਵਿਚ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਚੁਕਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕਿਆ ਖੁ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰਾਂ
ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਜਰੂਰ ਹੋਵਣਗੇ। ——— ਦੇ ਨਾਮ ਖੁ ਜੈਨਰਲ ਖਜ਼
(15) ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਫੰਡ ਸੁਸੈਟੀ ਦੇ ਨਾਮ ਖੁ ਜੈਨਰਲ ਖਜ਼ਾ ਮਨਜ਼ੂਰ
ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਉਸ ਢੰਗ ਵਿਚ ਰਹੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕੁਮੇਟੀ ਮਨਜ਼ੂਰ
ਕਰੇ ਇਹ ਪੈਸਾ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਅਤੇ ਸੈਕਰੀਟਰੀ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਬਗੈਰ
ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ——— ਨਹੀਂ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਪਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ
(16) ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਦੁਵਲੀ ਰਾਏ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਹੋਵੇ ਕਰ ਕੇ ਪਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ
ਦੀ ਰਾਏ ਦੁਗਣੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਲੇਕਨ ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਦੀ ਰਾਏ
ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ। ———
(17) ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਰਾ ਦਾਤ ਸਬੰਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਰੂਰੀ ਕਾਗਜ਼ਾ
ਤ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਨਾਮ ਪਰ ਜੈਨਰਲ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਦੇ ਪਾਸ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ
ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਇਕ ਨਾਮ ਪਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ, ਜਦ ਤ
ਕਰ ਕੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕੁਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਐਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਮਿਲੀ
ਹੋਵੇ, ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮੁਤਅਲਕ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਵਾਕਫੀਅਤ
ਪਰਧਾਨ ਸਕਤ੍ਰ ਤੇ ਜੈਨਰਲ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਨੂੰ ਹੋਣੀ ਜਰੂਰੀ ਹੈ।
18 ਪਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਅਤੇ ਸੈਕਰੀਟਰੀ ਵਲੋਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਸਾਰੇ
ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਦ ਤਕ ਕੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕਾਰਨ ਇਨਕਾਰ
ਕਰਨ ਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ———
(19) ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕੁਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਕਰਾਇਆ
ਕੌਮੀ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ———
(20) ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਕਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੇ
ਗਾ ਜਦ ਤਕ ਕੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕੁਮੇਟੀ ਦੇ ਤਿਨ ਚੌਥਾਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ
ਰਾਏ ਨਾਲ ਪਾਸ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ———
21 ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਮਦਦ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(੨੨) ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕੁਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਅੰਤਰਗਤ ਆਸ਼ਰਮ ਗਜ਼ਟ ਅਤੇ
ਗਜ਼ਟ ਪਰੈਸ ਨੂੰ ਚਲਾਇਆਂ ਰਖਣ ਦੀ ਸਭ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜ਼ੁਮੇਵਾਰੀ
ਅਡੀਟਰ ਪਰ ਰਹੇਗੀ। ਆਸ਼ਰਮ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਅਡੀਟਰ
ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੇ (ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਵਿਚੋਂ) ਨਿਕਾਲ ਸਕੇਗਾ—
ਲੇਕਨ ਕਸਰਤ ਰਾਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਿਕਾਸਨ ਵਾਸਤੇ, ਮੈਂ
ਨੇਜਿੰਗ ਕੁਮੇਟੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।

(੨੩) ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕੁਮੇਟੀ ਦਾ ਸੈਕਰੇਟਰੀ ਹਰ ਮਾਹੀਨੇ ਆਸ਼ਰਮ
ਦੀ ਰਪੋਟ ਛਪਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੈਕਰੀਟਰੀ ਦੀ (ਮਨਜ਼ੂਰੀ) ਦਸਤ
ਖਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ।

੨੪ ਅਡੀਟਰ ਦੀ ਮਦਦ ਵਾਸਤੇ ਮੀਤ ਅਡੀਟਰ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਜਾ
ਵੇਗਾ। ਅਡੀਟਰ ਦੀ ਅਲੈਹਦਗੀ ਪੁਰ ਮੀਤ ਅਡੀਟਰ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕੁਮੇ
ਟੀ ਵਲੋਂ ਨਵਾਂ ਅਡੀਟਰ ਮੁਕੱਰਰ ਹੋਵਣ ਤਕ ਅਡੀਟਰ ਦਾ ਕਮ ਕਰੇਗਾ।
(ਨੋਟ) ਆਸ਼ਰਮ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕੁਮੇਟੀ ਅਡੀ
ਟਰ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਤਕ ਅਲਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਪੋਟ ਦਾ
ਜੁਵਾਬ ਜੈਨਰਲ ਸੈਕਰੀਟਰੀ ਵਲੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਤਕ ਨਾ ਆਵਣ ਤੇ
ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਅਲਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਆ
ਸ਼ਰਮ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਘਟ ਤੋ ਘਟ ਦੋ ਵੋਟਾਂ ਦੇਵਣ ਦਾ ਹਕ ਹੋਵੇਗਾ।
ਲੇਕਨ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਛੇ ਮੈਂਬਰ ਨਾ ਹੋਵਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਬਾਹਰ
ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਵੋਟ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ ਇਸ ਸਵਾਲ ਪੁਰ ਜੈਨਰਲ ਸੈਕਰੀਟਰੀ
ਦੀ ਰਾਏ ਤਿਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਸਰ ਰਖੇਗੀ।

(੨੫) ਆਸ਼ਰਮ ਅਤੇ ਪਰੈਸ ਦੇ ਖਰਚਾਂ ਵਾਸਤੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ ਰੁਪਏ
8 1500 00/100 ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਪਾਸ ਹਰ ਮਾਹੀ
ਨੇ ਛੋੜਕੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਰਕਮ ਜੈਨਰਲ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਪਾਸ (ਨੂੰ) ਲਈ ਦਿਤੀ
ਜਾਵੇਗੀ।

੨੬ ਆਸ਼ਰਮ ਕੌਂਸਲ ਵਲੋਂ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕੁਮੇਟੀ ਵਿਚ
ਲੀਤੇ ਜਾਵਣਗੇ (ਨੋਟ) ਆਸ਼ਰਮ ਕੌਂਸਲ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਐਸਾ ਮੈਂਬਰ

ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਨਾ ਕਰ ਚੁਕਾ ਹੋਵੇ।

(27) ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਪਾਸ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹਕ ਹੋਵੇਗਾ।

(28) ਸਭ ਖਰਚਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਿ ਆਸ਼ਰਮ ਨੂੰ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਮਿਲਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ) 15% ਪੰਦਰਾਂ ਡਾਲਰ ਅਡੀਟਰ ਨੂੰ ਮਹੀਨਾ ਅਤੇ 5% ਪੰਜ ਡਾਲਰ ਮਹੀਨਾ ਬਾਕੀ ਸਭ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਆਸ਼ਰਮ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ ਅਲਾਊਂਸ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ

(29) ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਉਹ ਫੈਸਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸ਼ਰਮ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇਗੀ, ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਦਾ ਕੋਈ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਦਖ਼ਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇਗਾ।

30 ਆਸ਼ਰਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਖਰਚਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਸਭ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਗੀਆਂ।

(31) ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਕਿਸੇ ਐਸੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਜੋਗ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਜੋ ਕੇ ਗ਼ਦਰ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ ਛਪੀ ਹੋਵੇ ਬੰਦ ਕਰ ਸਕੇਗੀ

(32) ਪਬਲਿਕ ਜਲਸਿਆਂ ਦਾ ਪਰਬੰਧ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਨਣ ਦਾ ਕੰਮ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਸਟੇਟ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸੈਕ੍ਰੇਟਰੀ ਕਰੇਗਾ। ਜਲਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸੈਕ੍ਰੇਟਰੀ ਦਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਉਂ ਕਿਸੇ ਐਸੇ ਪਰਚਾਰਕ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦੇਵੇ ਜੋ ਕੇ ਹੋ ਰਹੇ ਜਲਸੇ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਤੋਂ ਉਲਟ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

(33) ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਸਰਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਕੁਮੇਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਭੀ ਆਸ਼ਰਮ ਦਾ ਹਸਾਬ ਕਤਾਬ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਨੋਟ) ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮੀਆਂ ਕਮੇਟੀ ਪੜ੍ਹ

(2) ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਗ਼ਦਰ [12] ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਰਾਜਸੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਦਾ ਏ ਰਾਜਸੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲਿਉ ਚੜ੍ਹਾਉ ਦਲ ਸਕਦੇ ਗੇ। ਗ਼ਦਰ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ

ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦਮੀ ਜਾਂ ਸੁਸੈਟੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕੇਗੀ।

ਰਾਜਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਮਤਲਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਜਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗ਼ਦਰੀ ਮੂਵਮਿੰਟ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ (ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀਆਂ) ਦੀ ਬੇਹਤਰੀ ਹੋਵੇ। ਅਤੇ ਲਫ਼ਜ਼ ਉਤਰਾਉ ਚੜ੍ਹਾਉ ਦੇ ਸਾਰੇ ਐਸ ਮਾਮਲੇ ਜਿਨ ਦੇ ਉਪ੍ਰ ਲਿਖੇ ਮਤਲਬ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਐਂਦੀ ਹੋਵੇ (ਮੁਰਾਦ ਹੈ)

(3) ਯੁਗੰਤਰ ਆਸ਼ਰਮ ਜਾਂ ਪੈਸੀਫ਼ਿਕ ਕੋਸਟ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਸੰਬੰਧੀ ਤਮਾਮ ਜਾਇਦਾਦ (ਜੜ ਜਾਂ ਚੇਤਨ) ਸਮੇਤ ਗ਼ਦਰ ਅਤੇ ਗ਼ਦਰ ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਚਲੌਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਨਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਬਾਕੀ ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੈ।

ਅਮੈਂਡਮੈਂਟਸ (ਤਬਦੀਲੀਆਂ)

17 ਮਾਰਚ 1920 ਦੀ ਕਾਰਰਵਾਈ ਵਿਚ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋਇਆ

(26) ਕਲਾਜ਼ ਵਿਚ ਜੋ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਆਸ਼ਰਮ ਕੌਂਸਲ ਦਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਲੀਤੇ ਜਾਣਗੇ (ਨੋਟ) ਆਸ਼ਰਮ ਕੌਂਸਲ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਐਸਾ ਮੈਂਬਰ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਨਾ ਕਰ ਚੁਕਿਆ ਹੋਵੇ।

ਜਿਸ ਦੀ ਥਾਂ ਇਹ ਦਰਜ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜਿਸ ਨੇ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਸੇਵਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।

ਅਤੇ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਗ਼ਦਰ ਲਫ਼ਜ਼ ਦੀ ਤਸ਼ਰੀਹ Revolution (ਇਨਕਲਾਬ) ਹੈ। ਇਹ ਭੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਿਥੇ ਕੋਨਸਟੀਟਿਊਸ਼ਨ ਵਿਚ ਭੀ ਲਫ਼ਜ਼ ਅਕੇਲਾ ਗ਼ਦਰ ਹੈ। ਉਥੇ ਉਸ ਦੇ ਸੰਗ ਲਫ਼ਜ਼ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ (ਅਰਥਾਤ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਗ਼ਦਰ ਭੀ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਦੀਬਾਚਾ

ਸਬ ਅਨਸਾਨੀ ਵਾਕ੍ਰਿਆਤ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕੇ ਕੋਈ ਕੌਮ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਕੇ ਲੀਏ ਜਦੋ ਜਹਦ ਕਰੇ – ਤਾਂ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤੋਂ ਮੇਂ ਬਰਾਬਰ ਦਰਜਾ ਹਾਸਲ ਹੋ। ਔਰ ਉਹ ਜਦੋ ਜਹਦ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜਸੀ ਅ ਤਾਅਲਕਾਤ ਮੇਂ ਤਬਦੀਲੀ ਵਾਕਿਆ ਕਰੇ। ਤੋ ਇਨਸਾਨੀ ਰਾਏ ਦੀ ਮੁਨਾਸਬ ਇਜ਼ਤ ਇਸ ਬਾਤ ਦਾ ਤਕਾਜ਼ਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿ ਉਹ ਕੌਮ ਇਨ ਅਸਬਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੇ ਜੋ ਇਸ ਕੋ ਜਦੋ ਜਹਦ ਕੇ ਲੀਏ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈਂ।

ਇਹ ਸਚਾਈਆਂ ਸਬੂਤ ਕੀ ਮੁਹਤਾਜ ਨਹੀਂ। ਕਿ ਤਮਾਮ ਇਨਸਾਨ ਬਰਾਬਰ ਹੈਂ, ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਖਾਸ ਹਕੂਕ ਵਿਰਸਾਮੇਂ ਦੀਏ ਹੈਂ। ਕਿ ਉਨਤਾਂ ਮੇਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾਖਲ ਹੈਂ। ਇਨ ਹਕੂਕ ਕੋ ਕੈਇਮ ਰਖਣੇ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਬਨਾਈ ਜਾਤੀ ਹੈਂ। ਜਿਨ ਕੀ ਤਾਕਤੇਂ ਲੋਗੋਂ ਕੀ ਰਜ਼ਾ ਮੰਦੀ ਪਰ ਮੁਨਹਸਰ ਹੋਤੀਂ ਹੈਂ। ਜਬ ਕਹੀਂ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਖੁਸਹਾਲੀ ਤੁਬਾਹ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਕਮਰ ਬਸਤਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਇਸ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਜਗਾ ਇਕ ਐਸੀ ਨਵੀਂ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਕੈਇਮ ਕਰੇਂ। ਜੋ ਇਨ ਹਕੂਕਾਂ ਦੀ ਮੁਹਾਫ਼ਜ਼ ਹੋ।

ਜਬ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਬਨੀ ਨੋਹ ਇਨਸਾਨ ਕੇ ਕਿਸੀ ਹਿਸਾ ਪਰ ਆਪਣੇ ਨਾ ਵਾਜਬ ਤੌਸ਼ਿਤ ਜਮੋਦੀ ਹੈਂ, ਤਾਂ ਇਸ ਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਹਿਸੇ ਕੀ ਆਫ਼ਤ ਦਾ ਤੁਬਾਹੀ ਔਂਦੀ ਹੈਂ, ਬਲਕੇ ਉਹੀ International order ਮੇਂ ਖ਼ਲਲ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈਂ ਕਿਉਂਕੇ ਐਸੀ ਫ਼ਤਹ ਤਾਕਤ ਮਫ਼ਤੂਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਲੀ ਵਾ ਜਿਸਮਾਨੀ ਤਾਕਤ ਸੇ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਖ਼ਤਰੇ ਮੇਂ ਡਾਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈਂ। ਇਸ ਲੀਏ ਇਨਸਾਫ਼ ਪਸੰਦ ਦੁਨੀਆਂ ਕੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈਂ, ਕਿ ਹਮ ਨਾ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਬੇਹਤਰੀ ਬਲਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਮਾਅਫ਼ਿਕਾਬਿਸ ਅਮਨ ਨੂੰ

ਸਪੰਨ ਜ਼ਰਗਸ਼ਰ ਦੇ ਤੌਰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ

ਭਾਈ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ

Hindustan Gadar Party
5 Wood Street
San Francisco, Calif
U. S. A.

गदरी रिसाला

नं० २

अंग्रेज़ों की गवाही

अंग्रेज़ी राज्य में प्रजा के दुःख की कहानी – अंग्रेज़ी रपोर्टों की ज़बानी ॥

सम्पादक "हिन्दोस्तान ग़दर" के प्रबन्ध से प्रकाशित हुई
(सान-फ्रान्सिस्को अमरीका)

"हिन्दोस्तान ग़दर" प्रेस अमरीका

टैकस ग्रावकारी इत्यादि से काफी ग्रामदनी नहीं होती सो निमक पर टैकस लगाना जरूरी है लालच ग्रौर लुच्चेपन का ग्रन्त है इस से बढ कर जुल्म नहीं हो सकता ग्रौर न ही किसी गवर्न-मन्ट ने ग्राज तक किया है ग्रब हम पाठकों को निमक के टैकस के विषय में कुछ मालूमात देंगे। हिन्दोस्तान में निमक कई जगह पैदा होता है कुदरत (प्रकृती) ने पञ्जाब को निमक की बड़ी खानें बकशीश की हैं कोहाट के ग्रोरे चोरे के इलाकों में पथ्थर के नीचे निमक के ग्रम्बार (ढेर) लगे होते हैं जिन को कई पुश्तें भी नहीं खतम कर सकतीं। रियासत मन्डी में भी थोड़ा निमक पैदा होता है झील सांभर से (राजपूताने में) निमक बेहद मिकदार में निकलता है। ग्रंग्रेजी गवर्न-मन्ट (सरकार) ने १८७० में इस झील पर कबजा कर लिया ग्रौर राजपूतों की रियासतों से (जिन के इलाके में सांभर था) इकरार नामा की लिया कि इन को कुछ रुपया हर वर्ष इवज में मिल जाया करेगा। हमारे राजा ग्रौर उन के मंत्री एसे मूर्ख ग्रौर कायर हैं कि इन्हों ने इस इकरारनामे को स्वीकार कर लिया। ग्रौर करोड़ों रुपया ग्रंग्रेजों की भेंट कर दिया मद्रास बमम्बई ग्रौर काठीयावाड़ के किनारे पर समुद्र के जल को भाप के रूप में उड़ा कर निमक प्राप्त किया जाता है जितना निमक पैदा होता है सब पर सरकारी महसूल (टैकस) है गवर्न-मन्ट (सरकार) स्वयम ग्रपने कारखानों से निमक बनाती है ग्रौर ग्रपने महकमे की जेर निगरानी खानों से निकालती है इस को ग्राप ही बेचती है इस के ग्रलावा जो

कारखाना बंबई और मद्रास में किस कमपन्यों और आदमियों नें खोले हैं उनके निमक पर टैकस लगाया जाता है॥ इस परान्त में सब निमक का महकमा है॥ सारे हिन्दोस्तान में १८०० में २ करोड़ २ ६ लाख ४६ हजार सात सो बहत्तर मन निमक पैदा हुआ और एक करोड़ ५० लाख २ ५ हजार मन निमक इङ्गलेन्ड जर्मनी, अदन, अरब, मिस्र, स्पेन, तुरकी और दूसरे देशों से मंगाया गया. १८०० के लगभग निमक पर इतना टैकस जियादा था कि जमीन के लगान को छोड़ कर सब टेकसों से बढ़कर आमदनी इस से हुई. इस समय टैकस ढाई रुपये मन था. १८०३ में टैकस २ रुपया की मन किया गया. १८०५ में डेढ़ रुपये मन और १८०० में एक रुपया मन तक घटाया गया. ता कि प्रजा प्रसन्न हो जाए. अब एक रुपया मन टैकस है. और पञ्जाब में निमक का भाव लग भग एक रूपा २२ आने की मन है. यदि निमक का टैकस न हो. तो मूल्य केवल २२ आने मन रह जाए॥ देखो कि अब भी निमक पर १५० सैंकड़े टैकस है. १८०० में तो कोइ ठिकाना ही ना था. इस समय ढाइ रुपये मन टैकस था. और निमक का भाव पञ्जाब में लग भग तीन रुपये ढाइ आने मन था, अर्थात असली मुल्य पर २५० सैंकड़ा टैकस था.

रुपैया

एसे टैकस किसी निरदयि राज्यमें नहीं सुने गये. निमक के टैकस से गरीबों और जानवरों को जरूरत अनुसार निमक खाने को भी नहीं मिलता। यूं तो ऐसा लगता है कि एक सेर निमक का मूल्य घट बढ जाने से प्रजा को कोइ बोहत कठिनाई नहीं होती होगी. परन्तु आंकड़ों पर दृष्टि डालने से मालूम होता है कि गरीबों और जानवरों को पूरा पूरा निमक मिलना कठिन है यदि मूल्य बढा दिया जाए।। हिन्दोस्तान के लोगों की रोजाना आमदनी केवल पांच पैसे हैं, और लाखों लोगों की इस से भी कम है क्यों कि देश में कितने ही राजा नबाब सेठ, और साहूकार भी बस्ते हैं बस गरीबों को निमक जैसी वस्तु को प्राप्त करने के लिये कोडी कोडी का ध्यान रखना पड़ता है यदि मवेशियों के लिये पूरा जरूरत निमक नहीं मिलता तो इनको नुकसान पहुंचता है निमक कोइ बर्फ या बर्फी तो है ही नहीं, कि स्वाद के लालच से लोग बहुत खा जायेंगे।। निमक केवल जरूरत के अनुसार ही खाया जा सकता है बस सिद्ध हुवा, कि पहले प्रजा को अपने लिये बालकों के लिये और मवेशियों के लिये निमक काफी ना मिलता था। यदि निमक पर से टैकस (महसूल) हट जाए तो लोगों में निमक की खपत बढ जाय सर्कारी रपोर्टो से मालूम होता है कि जब टैकस ढाइ रुपये एक मन था तो ३ करोड़ ६६ लाख मन निमक हिन्दोस्तान में खपा. जब टैकस दो रुप्या मन था तो ४ करोड़ २२ लाख मन. जब डेढ रुपेय मन टैकस था

तो चार करोर ३८ लाख मन था. जब एक रुपये मन टैकस होगया. तो १९११ में ४ करोड़ ९२ लाख मन निमक काम में आया. अर्थात टैकस के घटाने से दस वर्ष में निमक का खर्च २३ फी सैंकड़ा बढ गया. इस से स्पष्ट दिखाइ देता है. कि अङ्गरेजी राज में प्रजा मुश्किल से यथा जरूरत निमक भी नहीं खा सकती.
टैकस के घटने से निमक का भाव भी घटता गया॥ गांव के लोग बहुत करके दुकान वाले को बुरा भला कहते हैं। कि इस ने मूल्य बढा दिया। असल में दुकान वाले का इतना कसूर नहीं होता॥ निमक के टैकस में जो कमी हुइ उसका पूरा फायदा प्रजा को मिल गया. क्यों कि जब टैकस ढाइ रुपये मन था. तो निमक की कीमत तीन रुपये ढाइ मन थी. जब टैकस दो रुपये था. तो निमक का दाम दो रुपये १२ आने मन हो गया. जब टैकस डेढ रुपये मन था. तो भाव साढे तीन आने मन हो गया. जब टैकस एक रुपये मन हुवा. तो १९११ में दाम एक रुपये ११ आने मन हो गया. पहले जो जियादा कीमत थी वह सब गवर्नमन्ट के खजाने में जाती थी. गवर्नमन्ट की आमदनी दस वर्ष में घटती गइ है. परन्तु अब भी १९११ में चार करोड़ ८५ लाख २३ हजार ७ सौ ६० था. पिछले दस वर्ष का नकशा यह है.

१९०२	८ करोर ३७ लाख ६० हजार ५ सौ ८०
१९०३	७ " ६७ " ५७ " ४ सौ ८५
१९०४	७ " १२ " २५ " ६ सौ ६०

चराने छोड़दें तो इस पर मुकदमा कायम किया जाता है क्योंकि सर्कार ने अपने फायदे के लिये सारे जङ्गल अलग कर रखे हैं १९०१ में इस के कारण २१ हजार १सो ८८ मुकद्दमें हुवे और १९११ में ९६ हजार ४ सो ३८ मुकदमें हुवे विचार करो कि इतने गरीब लोगों को याजी सर्कार ने केवल इस कारण दुःख दिया है कि उन्हों ने जंङ्गल से लकड़ी लेली थी अथवा और किसी तरह प्रकृति (कुदरत) के खुले भण्डार में से कुछ जरूरी सामिग्री ले ली थी.

जंङ्गलात से सर्कार की आमदनी का नकशा.

१९०१	रुपया	१	करोर	७३	लाख	६०	हजार	३२५
१९०२	"	१	"	९४	"	७१	"	५४५
१९०३	"	२	"	२३	"	१६	"	७४०
१९०४	"	२	"	४०	"	२९	"	४९०
१९०५	"	२	"	६६	"	९३	"	९५५
१९०६	"	२	"	६५	"	३३	"	६६५
१९०७	"	२	"	५९	"	८९	"	१५०
१९०८	"	"	"	५५	"	१३	"	४८०
१९०९	"	"	"	६०	"	३०	"	७९०
१९१०	"	"	"	७४	"	४३	"	३५५
१९११	"	"	"	९२	"	८२	"	६२५

जब गवर्नमिन्ट (सर्कार) ने इस प्रकार की लूट मार कर रखी है तो प्रजा को चाहिये कि दूसरों

को निकाल कर सारे जंङ्गलों को अपने कब्जे में करले और उनसे लाभ उठाय

सर्कारी खजानों में बचत.

अङ्गरेजी सर्कार ऐसी लालची और बद दियानत है कि अङ्गरेजों को माला माल करके भी हर वर्ष खजाने में बचत रहती है जिसको अङ्गरेजी भाषा में सरपलस (Surplus) कहते हैं गवर्नमिन्ट के खजाने में बचत होने का अर्थ यह ही है कि प्रजा से इतना धन लूट लिया कि बद हजमी हो गई सारा लूट का माल पचा भी ना सका॥ बिचार के योग्य बात है कि सहस्र अफसरों को तनखायें और पिन्शने दे कर अङ्गरेजी बनियों पर ब्याज दे कर भी पिछले दस वर्ष में हर वर्ष सवाय १९०२ के गवर्नमिन्ट को बचत रही एक और तो प्रजा निर्बल होती जाती है और दूसरी और सर्कारी खजाने में स्वर्ण की वर्षा हो रही है॥ १९०२ और १९०२ इस्वी में देश में अघोर अकाल था परन्तु सर्कार को बचत ही रही॥ यह अन्धेर है जो शीघ्र ही ग़दर मचवायगा निम्न लिखित अङ्को से पता लगेगा कि अब गवर्नमिन्ट किसानों और मजदूरों को लूटने में हद से आगे बढ़ गई है जब सांप बहुत मोटा चूहा खा जाता है तो शीघ्र ही मृत्यु आता है अब इस गवर्नमिन्ट का भी अन्त आगया॥

१९०१	रुपया	७	करोर	४२	लाख	७४	हजार	४	सो	५
१९०२	"	४	"	६०	"	१९	"	९	"	[illegible]
१९०३	"	४	"	४९	"	६०	"	२	"	४५
१९०४	"	५	"	१८	"	४२	"	२	"	२५
१९०५	"	३	"	१३	"	८३	"	४	"	३०
१९०६	"	२	"	३८	"	४०	"	६	"	२५
१९०७	"			५०	"	९०	"	६	"	९०
१९०८				९०	"	९९	"	"	"	१५
१९१०	"	५	"	९०	"	४४	"	३	"	५
१९११	"	"	"	८२	"	५	"			२०

कुल रकम ३० " ४६ " ६० "

अङ्कों की गवाही ही डाकू के गले में फांसी डालती है:
इस से अधिक लिखने की आवश्यकता नहीं है:

गवर्नमेन्ट की आमदनी अरब से बढ़कर है

यदि हिन्दोस्तानियों को मालूम हो कि अङ्गरेजी सर्कार की सारी आमदनी कितनी है: तो उनके नेत्र खुल जायें: और विचार करें कि यह वे अन्न रुपया किस प्रकार खर्च किया जाता है: अङ्गरेजी सर्कार की आमदनी करोड़ से बढ़ कर अरब तक के अङ्कों में पहुंच गई है: यह दुष्ट और ज़ालिम सर्कार सारे देश के कोने २ से धन खैंच कर अपने खजाने में इकट्ठा करती है: और खजाने का दफतर असल में लुटेरों की गुफा के समान है: जहां वह अपनी लूट का माल छिपाते हैं: जैसा कि अली बाबा और चालीस चोरों की कहानी में पढ़ा है:

पिछले दस वर्ष की ,आमदनी का नकशा निमन लिखता है:

१९०२	रुपया	९६	करोड़	९०	लाख	३०	हजार	९	सौ	
१९०४	एक अरब	५	"	७१	"	५२	"	९	"	९५
१९०५	"	४	"	८४	"	३९	"	७	"	"
१९०३	"	५	"	२३	"	३५	"	"	"	१५
१९०६	"	८	"	४०	"	६७	"	१	"	७५
१९०७	"	५	"	४२	"	६९	"	५	"	७०
१९०८	"	३	"	७३	"	९८	"	९	"	२५
१९०९	"	१०	"	८२	"	३४	"	३	"	२०
१९१०	"	१९	"	५५	"	९९	"	२	"	४०
१९११	"	२२	"	१	"	५०	"	"	"	८५

विचार करो कि यह अ़ज-गिनत रुपया हर वर्ष सर्कारी खजाने में जाता है और हिन्दोस्तान के किसान और मजदूर कभी नहीं पूछते कि यह क्यों कर खर्च किया जाता है सर्कार धनवान, और प्रजा दरिद्र यह अंधेर हिन्दोस्तान ही में है॥ यदि सर्कारी आमदनी इसी ढंग से बढती रही तो जल्द ही हिन्दोस्तान मोहताज खाने के समान हो जाएगा बस जल्द (शीघ्र) ही गदर करके इस रूपे को अपने लाभ के लिए खर्च करना चाहिये

फौज (सेना) पर खर्च

दिल के फफोले जल उठे सीने के दाग से
इस घर को आग लग गई घर के चिराग से॥

हिन्दोस्तान जिस गुलामी में फंसा हुया है उस का जाहिरा चिन्ह अंग्रेजी सेना की

मौजूदगी है। हर अङ्गरेज सिपाही हिन्दोस्तानियों के दुर-भाग्य (बद किस्मती) का जीता जागता औज़ार है॥ आज़ादी (स्वतन्त्रता) प्राप्त होते समय यह फौज देश से निकाल दी जायेगी। गुलामी के मूल कारण तो और हैं परन्तु सरकार के हाथ में ज़ुल्म का औज़ार और राज्य का शास्त्र यह ही सेना है॥ यह मोटे सांड केवल लड़ने मरने के लिये रखे जाते हैं। हिन्दोस्तानी भी बुद्धि और देश भक्ति हीन होने के कारण अङ्गरेजी सैना में भरती हो जाते हैं॥ ऐसे कपूतों ने जन्म ही ना लिया होता तो अच्छा था॥ इस समय अङ्गरेजी सैना पर देश के रुपये का एक बड़ा भाग खर्च किया जाता है। फौज सैना को खुश रखना अङ्गरेजी सरकार का मुख्य धर्म है॥ गोरे और हिन्दोस्तानी सिपाही किसानों और मजदूरों के पैदा किये हुवे धन में से करोड़ो रुपया खा जाते हैं, और टैकसों के बढ़ने का एक कारण यह ही है॥ पिछले पच्चीस वर्ष में फौजी खर्च लग भग दुगना होगया है। बाकी और सब पक्षो पर धियान देकर यह खर्च का बढ़ना ही अङ्गरेजी गवर्नमेन्ट की ज़ालमाना पौलिसी अर्थात फरेब नीती का पूरा सबूत है॥ प्लेग को घटाने के लिये तो रुपया मिलता नहीं॥ परन्तु फौज का पेट पालने को बहुतेरा रुपया निकल आता है।

१८८५	रुपया	१७ करोड	५० लाख	
१८८६	"	२० "	६ "	
१८९५	"	२४ "	३१ "	
१९००	"	२६ "	४४ "	
१९०४	"	२७ "	३१ "	
१९०५	"	३१ "	३ "	
१९१०	"	२८ "	६६ "	

यह नकशा देखने से पता लगता है कि १९०५ में तो फौजी खर्च ३१ करोड तक बढ़ गये थे, और १८८५ में १७ करोड थे. पश्चात २० वर्ष में ८२ फी अधिक बढ़ गया. और अब तीस करोड के लग भग है. पूछो कि यह रुपया किस काम के लिए खर्च किया जाता है. जवाब मिलेगा कि हिन्दोस्तानियों को गुलामी में रखने के लिए।। कैसे शोक और लाज की बात है कि हिन्दोस्तान के रुपये से ही इस की प्रजा का नाश किया जाता है। राज करने वाली कौम अपनी जेब से पैसा खर्च करके राज्य नहीं करती है. सारा रुपया महकूम प्रजा ही से लिया जाता है. और उसके द्वारे प्रजा के पावों में बेडीयां कसी जाती हैं. हिन्दोस्तानी ऐसे मूर्ख और कायर हैं कि अपनी ही जूती और अपने ही सिर की दशा देखते हुवे भी ग़दर करने पर तय्यार नहीं होते. परन्तु अब समय आगया है कि यह अन्धेर दूर हो. और हिन्दोस्तान इस भारी बोझ से छुटकारा पाय. जो इसको पीठ पर लदा हुवा है. तब ही यह ही

एक दिन सारी अङ्गरेजी फौज को मार कर बहुत वर्षों के जुल्म का बदला लिया जावेगा।

पुलीस पर खर्च

फौज से भी अधिक दुःख तो हर दिन पुलीस देती है॥ पुलीस के जुल्म का तो कोई अन्त ही नहीं, अङ्कों से सिद्ध होता है कि पुलीस का खर्च भी हर साल बढ़ता जाता है॥ समझो कि अङ्कों से माप सकते हैं कि हर वर्ष कितने दरजे जुल्म बढ़ गया है॥ निम्न लिखित अङ्कों पर ध्यान दीजिये:

१६२२	रुपये ६ करोड़ ६७ लाख ५० हजार
१६२३	" ७ " २६ "
१६२४	" " " ८० "

इस का अर्थ यह हुआ कि १६०५ से पुलीस के खर्च में ७० सैंकड़े के लग भग जियादती हो गई है: १६२० से बीस सैंकड़े की जियादती हुई है: अर्थात १६०६ से आज तक पुलीस के जुल्म के जुल्म में दो तिहाई तरक्की हो गई है: और जब तक अङ्गरेजी राज्य रहेगा: जुल्म के यह कारखाने और इनके खर्च बढ़ते ही रहेंगे।

अङ्गरेजी गवर्नमन्ट ईङ्गलिस्तान में कितना रुपया खर्च करती है:

चोरों की गुफा

अली बाबा और चालीस चोरों की कहानी में लिखा है

कि चोर नगर में से माल लूट कर उसको लेजाकर एक गुफा में छुपा देते थे. इसी प्रकार बोह चोरों का जथा जिसे अङ्गरेजी सरकार कहते हैं. एक गुफा में रुपया जमा करता है. इस गुफा का नाम इङ्गलिस्तान है. सरकार हर वर्ष करोड़ों रुपया हिन्दोस्तान से लूट कर इङ्गलिस्तान ले जाती है, और गरीब लोगों का रक्त अङ्गरेजों की शराब बन कर रङ्ग लाता है. जिन तरीकों से हिन्दोस्तान को लूटा जाता है. उनकी पूरी गिनती एक पुस्तक में नहीं दी जासकती. यहां हम यह बतायेंगे कि अङ्गरेजी सरकार अपने महकमों के द्वारे कितना रुपया इङ्गलैंड भेजती रहती है. इसके अतिरिक्त जो अङ्गरेज ब्योपारी, सौदागर साहूकार हाकिम अध्यापक (परोफैसर) बैरिस्टर, जमीन्दार मुंइया इत्यादि हिन्दोस्तान में बसते हैं. बोह भी अपनी प्राप्ति का बड़ा भाग इङ्गलिस्तान भेजते हैं. इस रकम का अन्दाजा दूसरी पुस्तक में दिया जाएगा. जो रुपया सीधा सरकार के हाथों इङ्गलिस्थान जाता है. वह लग भग २४ करोड़ २४ लाख है. यह रुपया निमन लिखित नकशे के अनुसार अदा किया जाता है.

नकशा अंङ्गरेजी सरकार के खर्च का जो इङ्गलिस्तान में सरकार के हाथों १९११-१२ में हुवा,

करजे का सूद और रेलों नैहरों के रुपये का सूद	१५ करोड़ ४० लाख
कीमत माल जो महकमों के लिए खरीदा गया	१ " ७७ "

सवल मदकामों के मुतलक रकम	३५ लाख
खर्चा इंडीया औफस	२० लाख ३६
फोजी और वेडरी खर्च	१ करोड़ ५२ "
फस्लों की तनखाहें	" " ४८ "
पिनशनें	६ " ७२ "
कूल रकम	२८ " ६३ " ७३ "

इस नकशे से मालूम होगा कि कर्जे का सूद और रेलों और नहरों के असल (सरमाये) पर सूद (व्याज) एक बड़ी रकम है अब पूछो कि यह कर्जा क्या है यह बोही बात है कि हमारी ही जूती हमारे ही सिर अर्थात १८५७ के ग़दर में जो रुपया अंग्रेजों का खर्च हुआ वह सब इस कर्जे में शामल है इसी प्रकार जो रुपया युद्ध अथवा अन्दरूनी बुन्तजाम की जरूरत से कर्ज लिया गया था वह भी इसी का भाग है अच्छा साहिब यह कर्ज किस से लिया गया सो बात यह है कि अहमद की पगड़ी महमूद के सिर अर्थात इंगलैंड (बलायत) के धनवान लोगों से कि अंग्रेजों के रुपये (सरमाये) को ऐसे स्थान पर लगा दिया जहां से अच्छा व्याज प्राप्त हो अकसर ऐसा होता है कि जिन लोगों ने हिन्दोस्तान से रुपया कुमाया है बोह सर्कार को कर्जा देकर फिर खूब व्याज लेते हैं अर्थात एक बार जो लूट लाए आगे उसको दोबारा और तीन बारा लूटने का जरीया बना लेते हैं रेलों से गवर्नमिन्ट को ताकत मिलती है और नहरों से रुपये की प्राप्ति होती है इनके

बनाने के लिए जो रुपया इङ्गलिस्तान से लिया जाता है इस पर हर वर्ष करोड़ों रुपया सूद देना पड़ता है सो भगवन बात एक है परन्तु उसको कहने के ढङ्ग सहस्त्र (हजार) हैं सब रुपया लूट का माल है परन्तु उसके नाम अलग २ रखदिये हैं जैसे ब्याज (सूद) तथा पिन्शन इत्यादि इस के अलावा पिन्शनों के खाने में ५ करोड़ ७२ लाख रुपया दर्ज है यह पिन्शन खाने वाले अङ्गरेज सब से हरामज़ादे होते हैं बुढ़ापे में हिन्दोस्तान का पीछा नहीं छोड़ते इङ्गलिस्तान के हर नगर में यह मोटी और सुस्त जोंके पाई जाती हैं जिनका खर्च पिन्शन पर चलता है और जो भी बहुत हैं कभी ना हो मुफ्त की खाते हैं और काम कुछ करते ही नहीं हैं या तो किसी इल्मी धन्धे में पड़ जाते हैं या पादरीयों की सहायता करते फिरते हैं या हिन्दोस्तानी विद्यार्थियों को अपने जाल में फंसाने के यत्न करते रहते हैं या लण्डन की कौन्सल इत्यादी की मेम्बरी प्राप्त करने की धुन में रहते हैं या पार-लियामेन्ट की मेम्बरी के अभिलाषी रहते हैं तात्पर्य यह कि हिन्दोस्तान के रुपये से आनन्द उड़ाते हैं भोग करते हैं यह पिन्शन भक्षक गण सहस्त्रों की गिनती में मौजूद हैं हिन्दोस्तानियों को तो इनकी सूरत से नफरत है इनके मुंह पर फिटकार सी बर्षती है जब हिन्दोस्तान में करोड़ों आदमी अत्यन्त गरीब हैं तो हिन्दियों के लिये ग्राम का स्थान है कि सात हजार मील पर एक निकम्मी मण्डली इनके रुपये से

आनन्द करें और भोग करें। न्याय की तलवार से इस रिश्ते को काट देना चाहिए। जो इस सम्बन्ध को स्थापत रखता है। गवर्नमिन्ट के महकमों के लिये इङ्गलिस्तान में चीजें खरीदी जाती हैं और इनकी कीमत दो करोड़ तक पहुंच जाती है।

लन्दन में इण्डया आफिस का खर्च २८ लाख के लग भग है। वह इण्डया आफिस, सब डाकुओं का केन्द्र है। जहां सारी तजवीजो पर विचार होता है और साजिशें की जाती हैं। यदि यह रकम २८ करोड़ हिन्दोस्तान के अन्दर रहे और प्रजा में न्याय अनुसार बांटा जाय। तो कितना लाभ हो सकता है। खेती बाड़ी और कारीगरी को कितनी तरक्की हो सकती है।

पञ्जाब में बीमारी

पिछले बर्षों में पञ्जाब प्रान्त भान्त २ के दुःखों का शिकार बना रहा है। इन आफतो में से सब से भयानक तो बिमारी रही है। आश्चर्य की बात है। कि पंञ्जाब के आदमी मजबूत हैं। परन्तु फिर भी बिमारी की उन्नति हो। इस का कारण क्या है। १९०० में प्लेग इस बुरी तरह की हो रही थी कि ग्राम के ग्राम नाश हो गये। और नगरो में कुहराम मच गया। एक एक जिले में हजारों स्त्रीयां और पुरूष और बालक मर गये। एक जिले गुजरान्वाले में ही ७२ हजार ४ सो मौतें हुईं। जिले स्यालकोट में ६२ हजार ६ सो, जिला जालंधर में ३८ हजार ६ सो, जिला होशियारपुर

मैं ३८ हजार ० सो ५, जिले लाहौर मैं ४० हजार ४ सो, जिला अमृतसर मैं २४ हजार ० सो, जिला लुधयाने मैं २२ हजार ३ सो, जिला फीरोजपूर मैं २८ हजार ५ सो, कुल सूबे मैं १९०७ मैं ही ६ लाख ५ हजार मौतें हुइ.

कहते हैं कि प्लेग आदमी को सताती है परन्तु पंजाब मैं प्रजा बहुत दुर्बल नहीं है. मौतें गावों मैं बहुत हुइ. नगरों मैं भी मुर्दों की गिन्ती थोडी नहीं रही. जिन को १९०७ याद है उन के दिल पर प्रजा के उस दुख का ध्यान करते ही सांप सा लौट जाता है. १९०८ मैं प्लेग कम रही. परन्तु बुखार का जोर हुवा. सच्च बात यह है कि बुखार हजारों वलकि लाखों मौतों का कारण है. परन्तु हम लोग कुछ परवाह ही नहीं करते. १९०८ मैं बुखार ने शहरों मैं कारो वार बन्द कर दिया. प्रजा बिलकुल बेबस और परेशान रही. १९०८ मैं बुखार से सारी मौतें ६ लाख ६० हजार हुईं. १९०७ मैं प्लेग से ६ लाख ५ हजार मौतें हुईं. इन अङ्कों से प्रत्यक्ष है कि बुखार प्लेग से कम भयानक नहीं है. अत्यन्त शोक की बात यह है कि बालकों की मौतें सब से बढकर है. इस वर्ष मैं दस वर्ष से कम अवस्था के ३ लाख ६३ हजार बालक चल बसे. सारी मौतों मैं से आधी से ज्यादा बालकों की हैं. यह कैसी भयानक बात है जाति के लिये॥ भिन्न २ धर्मों का हाल निम्न लिखित अङ्कों से प्रगट हो जावेगा.

नाम जिला	मौतों की तैदाद बुखार से १९०२	
जालंधर	२२ हजार	
होशयारपुर	३० "	
अमृतसर	४५ "	एक सो
लूधयाना	८० "	२ "
लाहौर	४२ "	५ "
फीरोजपुर	२८ "	

किसी सभ्य देश में इतनी बीमारी नहीं हो सकती क्यों कि वहां राज्य की ओर से तंदुरुस्ती की रक्षा का प्रबन्ध किया जाता है लोग हिन्दोस्तानियों से अच्छी खुराक खाते हैं कपड़े ठीक २ पहनते हैं अच्छे साफ़ सुथरे घरों में ही रहते थे तो बीमारी सब देशों में ही मनुष्य को दुःख देती है परन्तु हिन्दोस्तान में तो अज कल इसने अपना राज्य जमा रखा है हर हिन्दोस्तानी को विचार करना चाहीये कि इस के अपने ज़िले और प्रान्त में बीमारी क्यों रहती है फिर ध्यान करना चाहीये कि सारे देश में बीमारी क्यों बढ़ी हुई है इस प्रकार सोचते २ पता लगेगा कि बीमारी का असली कारण अङ्गरेज़ी सर्कार है जिसको अब शीघ्र ही उखाड़ कर हिन्दोस्तान से बाहर निकाल देना चाहिये.

हिन्दोस्तान में अकाल का कारण आबादी की जियादती नहीं है दूसरे मुलकों से मुकाबला. हिन्दोस्तान में अङ्गरेजी सर्कार के सहायक और हिमायती कहा करते हैं कि हिन्दोस्तान में

अकाल इस कारण से पड़ता है कि आबादी बहुत घनी है. सो खाना खूराक काफी पैदा नहीं होता. हिन्दोस्थान के लोग दूसरे देशों में बसना नहीं चाहते. एक जिले के लोग दूसरे ज़िले में जाना नहीं चाहते. किसान तो अपने गाओं ही से ऐसे चिपटे होते हैं कि सौ मील दूर जाकर भी रहना नहीं चाहते. फिर इसी स्थान पर आबादी बढती जाती है, और अकाल पड़ते जाते हैं॥ यह दलील झूठी और बकबास है. क्यों कि सचाइ के बोहु सज्जी जो अपने स्थान पर खड़े सदा चौकसी करते हैं अर्थात हिन्दसे इस सर्कारी झूट के मुख में राख डालते हैं. धूल भरते हैं और सिद्ध करते हैं कि हिन्दोसथान में अभी आबादी बहुत थोड़ी है. यदि गर्वनमिन्ट ज़ुल्म न करे. और गरीबों को अवसर (मौका) दिया जावे. तो हिन्दोस्तान के अन्दर ही लम्बी चौड़ी ज़मीनें खाली पड़ी हैं जहां बस्तीयां बसाइ जा सकती हैं. और हर ज़िले की पैदावार दस गुण बढ सकती है. हाल में कुछ बिद्याबानों ने सारे देशों की आबादी के बिषय में अङ्क जमा किये हैं. इन से प्रगट होता है कि हिन्दोस्तान में आबादी बहुत और घनी होने की बजाय थोड़ी है. यूरोपके लग भग सारे ही देशों से हमारे देश की आबादी बहुत कम है. बल्कि जापान भी हमारे से जियादा लोगों की पुष्टी (परवरिश) करता है. यदि पूछें लिंय कि

नाम जिला	मौतों की तैदाद बुखार से १८०२	
जालंधर	२२ हजार	
होशियारपुर	३० "	
अमृतसर	४५ "	एक सो
लुधयाना	८० "	५ "
लाहौर	४२ "	५ "
फीरोजपुर	२८ "	

किसी सभ्य देश में इतनी बीमारी नहीं हो सकती क्यों कि वहां राज्य की ओर से तनदरुस्ती की रक्षा का प्रबन्ध किया जाता है लोग हिन्दोस्तानियों से अच्छी खुराक खाते हैं कपड़े ठीक २ पहनते हैं अच्छे साफ सुथरे घरों में ही रहते थे तो बीमारी सब देशों में ही मनुष्य को दुःख देती है परन्तु हिन्दोस्तान में तो आज कल इसने अपना राज्य जमा रखा है हर हिन्दोस्तानी को विचार करना चाहीये कि इस के अपने ज़िले और प्रान्त में बीमारी क्यों रहती है फिर ध्यान करना चाहीये कि सारे देश में बीमारी क्यों बढ़ी हुई है इस प्रकार सोचते २ पता लगेगा कि बीमारी का असली कारण अङ्गरेज़ी सर्कार है जिसको अब शीघ्र ही उखाड़ कर हिन्दोस्तान से बाहर निकाल देना चाहिये

हिन्दोस्तान में अकाल का कारण आबादी की जियादती नहीं है दूसरे मुलकों से मुकाबला

हिन्दोस्तान में अङ्गरेजी सर्कार के सहायक और हिमायती कहा करते हैं कि हिन्दोस्तान में

अकाल इस कारण से पड़ता है कि आबादी बहुत घनी है. सो खाना खुराक काफी पैदा नहीं होता. हिन्दोस्थान के लोग दूसरे देशों में बसना नहीं चाहते. एक जिले के लोग दूसरे ज़िले में जाना नहीं चाहते. किसान तो अपने गाओं ही से ऐसे चिपटे होते हैं. कि सौ मील दूर जाकर भी रहना नहीं चाहते. फिर इसी स्थान पर आबादी बढती जाती है. और अकाल पड़ते जाते हैं॥ यह दलील झूटी, और बकबास है. क्यों कि सचाइ के बोह सन्त्री जो अपने स्थान पर खड़े सदा चौकसी करते हैं. अर्थात हिन्दुसे इस सर्कारी झूट के मुख में राख डालते हैं. धूल भरते हैं. और सिद्ध करते हैं. कि हिन्दोस्थान में, अभी आबादी बहुत थोड़ी है. यदि गवर्नमिन्ट ज़ुल्म न करे. और गरीबों को अवसर (मौका) दिया जावे. तो हिन्दोस्तान के अन्दर ही लम्बी चौड़ी ज़मीनें खाली पड़ी हैं. जहां बस्तीयां बसाइ जा सकती हैं. और हर ज़िले की पैदावार दस गुण बढ़ सकती है. हाल में कुछ बिद्याबानों ने सारे देशों की आबादी के बिषय में अङ्क जमा किये हैं. इन से प्रगट होता है. कि हिन्दोस्तान में आबादी बहुत और घनी होने की वजाय थोड़ी है. यूरोपके लग भग सारे ही देशों से हमारे देश की आबादी बहुत कम है. बल्कि जापान भी हमारे से ज़ियादा लोगों की पुष्टी (परवरिश) करता है. यदि पूछा जाय कि

बलजियम देश में अकाल (कहत) क्यों नहीं पड़ते. यह होते हुवे भी कि वहां की आबादी हिन्दोस्तान से चार गुणी है॥ तो अङ्गरेजी सर्कार के सहायक क्या जूबाब (उत्तर) दे सकते हैं। निम्न लिखित नकशा से प्रसिद्ध होगा. कितने और देशों में आबादी हिन्दोस्तान से जियादा (घनी) है. परन्तु हिन्दुस्तान की सी गरीबी कहीं नहीं. नकशा आबादी के विषय में

नाम मुल्क	कसरत आबादी फी मरब्बा मील	नाम मुलक	कसरत आबादी फी मरब्बा मील
बलजियम	६२८ आदमी	जरमनी	२६०
हालेंड	४४५ "	आस्ट्रीया	२२३
इङ्गलेंड	३५६ "	स्विटजरलेंड	२२०
जापान	३२१ "	फ्रांस	१९०
इटली	३०४ "	डेनमार्क	१६८

इन अङ्कों से हमारे विरोधियों की दलील के चीथड़े उड़ जाते हैं. हिन्दोस्थान में अभी करोड़ों और आदमी सुख से रह सकते हैं. केवल यदि सर्कार ज़ालिम न हो. और प्रजा में बल हो. और खेती बाड़ी के नये २ तरीके काम में लाये जायें. पहली बात सब से जरूरी है. क्यों कि अङ्गरेजी सर्कार के अन्याय के सामने उन्नति के सब वसीले वृथा जाते हैं. जब तक लगान कम ना होगा. काश्तकारों को मिल्कियत का हक ना मिलेगा. हाकमों की रिश्वत

खोरी का प्रबन्ध न होगा· तब तक खेती बाडी की उन्नति नंही हो सकती· और इस के बिना आबादी भी नंही बढ सकती· अब भी यदि सर्कार लगान और टैकसों के बहाने से करोडो रुपया देश से लूट कर न लेजाये· तो हिन्दोस्तान की प्रजा संतुष्ट और खुशहाल रह सकती है· कयों कि हिन्दोस्तान की जमीन सोना उगलती है· परन्तु जब तक जालिम सर्कार है· तब तक काम आबादी होने पर भी आकाल (कहत) की मुसीबत सिर पर सवार रहेगी·

प्लेग से मौतें

मूजी प्लेग हिन्दोस्तान में पहली बार १८९६ में प्रगट हुई· और अब तक सारे प्रान्तों में फैल गई है· इस आफत का सामना करने का कौम ने कुछ प्रयत्न नंही किया· और गवर्नमिन्ट ने तो कुछ परवाह नंही की· कौम को सर्कार ने ऐसा निरबल और बेजान कर दिया है· कि हमारे नेता (लीडर) कोई महानकाम अपने ऊपर नंही लेते· केवल सर्कार का मुख तकते रहते हैं· रही सर्कार· सो वह तो कौम की शत्रु है· और हमारे देश के लाभ के लिये कयों तजवीजें सोचें· इन्को कया पड़ा है· कि हिन्दोस्तानियों की उन्नति और सुख का कोई प्रबन्ध करें· सर्कार का तो इस में बहुत लाभ है· कि प्रजा आकाल (कहत) और बैमारी से घबराए रहे· और दुख सहते २ इनके हृदये उदास हो जायें· दिल बैठ जायें· और आशा

के चन्द्र की किरण इन के अन्धेरे जीवन स्थान तक ना पोहंच सके। आप बगावत अर्थात ग़दर की दूत है। आप स्वतंत्रता की क़ासिद अर्थात सन्देसा लाने वाली है। बस प्लेग से जो उदासी प्रजा के चित्त पर छा गई है। इस से सर्कार का हर प्रकार का लाभ है। यूरोप मैं चौधवीं (१४) शताब्दी मैं प्लेग आई थी। इसके पीछे दुन्या के इतिहास में अब हिन्दोस्तान ही मैं एसी भ्यानक प्लेग फैली है। इस से स्पष्ट दिखाई देता है कि हिन्दोस्तान कैसी अद्भुत मुसीबतों का शिकार बना हुआ है और विशेष कारण इस हालत का जरूर होगा। प्लेग इस कारण से फैली है कि सर्कार सेहत की रक्षा पर पूरी तरह रुपया खर्च नहीं करती है और प्रजा गरीबी के कारण बुरा खाना खाती है अन्धेरे और गन्दे मकानों मैं रहती है मैले कुचैले कपड़े पहनती है और सेहत के कायदों पर नहीं चल सकती। बस प्लेग को दूर करने के लिये दूसरी बड़ी प्लेग को पहले दूर करना चाहीये अर्थात पापी अंगरेजी राज्य को निम्न लिखित नकशे अंगरेजी अलाके मैं प्लेग फैलने का हाल मालुम होगा।

साल	मौत
१८९६ से १९०२ तक	७ लाख ७५ हजार
१९०३	८ " २ "

सन	मौतें
१९०४	९ लाख ३९ हजार
१९०५	• ,, ४१ ,,
१९०६	३ ,,
१९०७	११ ,, ६६ ,,
१९०८	१ ,, १४ ,,
१९०९	१ ,, ४५ ,,
१९१०	४ ,, १३ ,,
१९११	७ ,, ३४ ,,
१९१२	२ ,, ७३ ,,
कुल तेदाद	६७ ,, २२ ,,

पर केवल अंग्रेजी रपोर्ट है· जो सदा ही सच्ची बात को घटा बढ़ा कर केहती है· असल में पिछले बीस वर्ष के अन्दर डेढ़ करोड़ जान प्लेग में नाश हो चुकी है· विचार करो· कि इतनी बड़ी आबादी प्लेग से नाश हो गई है· इस मूज़ी ने घराने के घराने बरबाद कर दिये· गाँवों उजाड़ दिये· भाई बहनो को जुदा कर दिया· हर तरफ़ उदासी का समा बान्ध दिया है· सारी कौम को सोग में डाल दिया है· बस इस भयानक बला से मुक्ति प्राप्त करने के लिये शीघ्र ही गदर आरम्भ करना चाहिये· अंग्रेजी राज्य के दूर होते ही प्लेग भी दूर हो जायेगी

अंग्रेजी राज्य में अकाल (केहत) की उन्नति
केहत पुराने ज़मानों में भी पड़ते थे· परन्तु बहुत

हो कम कभी दस या बीस वर्ष में किसी ऐक स्थान पर बंधा ना हुई और किसी कारण से अनाज गल्ले की कमी हो जाती है तो उस को अकाल कह देते हैं परन्तु जब से मन्हूस अङ्गरेज हिन्दोस्तान में आये हैं सदा ही केहत साली रहती है पहले जमाने में तो रेल और तार नहीं थे एक स्थान से दूसरे स्थान तक अनाज पहुंचाने में देर लगती थी इस कारण से कभी २ किसी जगह अनाज का अकाल पड़ जाता था परन्तु अब तो हर स्थान पर रेल और तार पहुंच गया है किसी छोटी सी वस्तु की भी जरूरत हो तो वह सात समुद्र पार से आजाये जब से रेल और तार हिन्दोस्तान में चली हैं अर्थात जब से अङ्गरेज बदजातों का राज्य स्थापित हुवा है तब से कैहत साली बढती जाती है इस का प्रमाण निम्न लिखित अङ्को से साफ मिलता है यह अङ्क विल्यम डिग्बी नाम अङ्गरेज लेखक की पुस्तक खुशहाल : । हिन्दोस्तान से लिये गये हैं

अङ्गरेजी राज से पहले के कैहत

गियारवीं सदी में	दो कैहत	मेहदूद दायरे में
तेरवीं " "	२ "	सिरफ देहली के पास
चौदवीं " "	३ "	छोटे से अलाके में
पंद्रवीं " "	२	" " " "

सोलवीं सदी मैं ३ कैहत छोटे, इलाके मैं
सतारवीं " " " " कैहत, आमहुए

परन्तु १००० A.D. से १७०० A.D. तक हिन्दोस्तान मैं सात सौ वर्ष के अन्दर केवल चौदह (१४) वार, अकाल पड़ा· और वेह भी सारे देश मैं नहीं, केवल एक दो भागो मैं

अङ्गरेजी राज मैं कैहत

१७२७ से १८०२ तक	१६ कैहत
१८०३ " १८६५ "	१७ "
१८६६ " १९०० "	५७ "

अर्थात अङ्गरेजी राज्य मैं केवल १७० वर्ष मैं ९० वारं अकाल पड़े· और हर वर्ष बढ़ते ही जाते है· जैसा कि अब अङ्को से प्रगट होता है· हिन्दोस्तान मैं भूक का बाजार गरम है· लाखें जानें हर वर्ष खाना न मिलने से नाश हो जाती है· इसके बहुत से कारण है· यह बात तो सब को मालूम है· कि अङ्गरेजी सर्कार प्रजा से इतना रुपया टैकसो द्वारा ले लेती है· कि प्रजा निरबल और निर्धन रह जाती है· दुनया मैं कोइ कौम एसी निर्धन और दरिद्र नहीं है· जैसे हिन्दोस्तानी, तो भी सब से जियादा टैकस हिन्दोस्तानियों ही को देना पड़ता है· इस का प्रमान भी अङ्को से मिलता है· यह लाखों और करोड़ो रुपये· जो टैकस की सूरत मैं प्रजा से लिया जाता है· किस प्रकार से खर्च होता है

अङ्गरेजी अफसरों की तनखाहें पर, फौज पर, रेल बनाने में, परन्तु जो काम प्रजा के लिये लाभदायक है. जैसे तन्दरुस्ती की रक्षा, आब पाशी इत्यादि यानी खेती बाड़ी को पानी देने पर बहुत ही थोड़ा रुपया खर्च किया जाता है ' अङ्गरेजों को मार कर देश से निकाल दो. फिर देश का धन देश की भलाई पर खर्च होगा. और अकाल इत्यादी मुसीबतें सब मिट जाएगी.

हिन्दोस्तान से गल्ले का निकास बहुत (अकाल) में भी गल्ला बाहर जाता है.

जिस देश में प्रकृति ने अपनी उदारता का तेज दिखाया हो जहां की धरति स्वर्ण उगलती हो वहां अकाल का क्या काम. ऐसे देश में भूख का नाम वा निशान तक मालूम नहीं होनी चाहीये. ऐसा देश सारी दुन्या का अन्नदाता बन सकता है. परन्तु आज हाल यह है कि हिन्दोस्तान के ही बालकों को पेट भर कर खाने को नसीब नहीं होता. पर देश में धक्के खाते फिरते है. अकाल में मरते हैं. इसका कारण क्या है. क्या बात है. कि हिन्दोस्तान स्वर्ग समान में अन्न की कमी है. वह हिन्दोस्तान जहां दूध और अनाज का अन्त न हुवा करता था ' आज बैहुत की चरागाह बन गया है. हम भाइयों को अङ्कों के द्वारा एक भयानक दृश्य दिखाते हैं. जिस

से इनको बहुत अकाल आयगी लोगों को मालूम नहीं है कि हिन्दोस्तान से कितना गल्ला दूसरे देशो को और बिशेष करके इङ्गलिस्तान को जाता है जिन देशो में अकाल पड़ते हैं वहां की दशा यह है

कि अनाज बड़ी बड़ी खेपैं भर कर बाहर भेजा जाता है पर किसानो को पेट भर कर खाने को नहीं मिलता और दूसरे देशो के लोग आनन्द उड़ाते हैं रूस से हर बृषे लाखों मन अनाज बाहर जाता है और रूसी किसान और मज़दूर भूके मरते हैं इसी प्रकार हिन्दोस्तान से गल्ला खेंच कर बाहर जाता है और हिन्दी बिचारे रोटी दाल को तड़फते हैं हिन्दोस्तान से गेहूं का निकास निम्न लिखित नकशों से प्रगट होता है

गेहूं का निकास

साल	तोल	किमत रुपयों में
१९०२	५ लाख २४ हजार टन	४ करोड ५२ लाख
१९०३	१२ " ५० " "	११ " ८ "
१९०४	११ " ९५ " "	१७ " ९५ "
१९०५	९ " २७ " "	८ " ५३ "
१९०६	८ "	७ " २५ "
१९०७	" " ८० " "	८ " ५९ "
१९०८	१ " ९ " "	१ " ३४ "
१९०९	१० " ५० " "	१२ " ७१ "
१९१०	१३ " ६६ " "	१२ " ९६ "
१९११	१३ " ६१ " "	१३ " ३५ "

ध्यान करो कि हर वर्ष कितना गेहूं हिन्दोस्तान से बाहर निकल जाता है: और देश के अन्दर इस समय करोड़ से जियादा आदमियों को एक समय भी पूरा खाना पेट भर कर नहीं मिलता: इस अचम्भे का कारण क्या है: अङ्गरेजी गवर्नमन्ट का लगान देने के लिये किसान फसल बोते हैं: और सारा रुपया बिबिध रीतियों से विलायत (इङ्गलैण्ड) चला जाता है: हिन्दोस्तान से जो धन इङ्गलिस्तान जाता है सब चान्दी सोने की सूरत में ही नहीं जाता: बल्कि गल्ले इत्यादि पैदावार का रूप बन कर भी जाता है: जो देश दूसरों के माहतैत रहते हैं उन का ऐसा ही हाल होता है+ हिन्दोस्तान का गेहूं कहां जाता है:

अब दूसरे नकशे पर ध्यान करने से मालूम होगा कि यह गेहूं कहां जाता है: जवाब है कि इङ्गलैण्ड को: निम्न लिखित अङ्कों से यह सब स्पष्ट हो जाता है:

साल	कुल तोल निकास गेहूं	तोल जो इङ्गलैण्ड जाता है
१९०७	८ लाख ७० हजार टन	७ लाख ७२ हजार टन
१९०८	१ " ९ " "	१ " "
१९०९	१० " ५० " "	८ " ९२ " "
१९१०	११ " ६६ " "	१० " ८३ " "
१९११	१३ " ६१ " "	" " ३३ " "

अर्थात इङ्गलिस्तान को और सब देशों से ज्यादा

गल्ला जाता है: यह मामूली व्यापार की बात नहीं है: बल्कि लूट मार का फल है॥ यह अङ्गरेजी लूट तब ही बन्द होगी: कि जब अङ्गरेजी संकार का बेड़ा डुबोदेंगें और अङ्गरेजी राज्य का खात्मा कर देंगें

हिन्दोस्तान्यों की आमदनी:

हिन्दोस्तान्यों की असल आमदनी ५ पैसे रोजाना है: अर्थात ३० रुपये वर्ष के लग भग, यह अन्दाजा अङ्गरेजी संकार के जंवाइ लार्ड कर्जन ने ही लगाया था: और अङ्गरेजी लेखक विल्यम डिगवी ने यह सिद्ध कर दिया है: कि हिन्दोस्तान्यों की सालाना आमदनी ३० रुपये की जगह केवल ८५ रुपये ही है॥ अच्छा अगर एक वार झूटी संकार को भी सच्चा मान लें: तो भी हिन्दोस्तान के लोगों की सालाना आमदनी ३० रुपये या दस डालर हुई॥ यह इतनी थोड़ी है: कि इस की बात करते अङ्गरेजी संकार को लज्जा आती है: कि और सभ्य देश क्या कहेंगें: कि तेरे राज्य में हिन्दोस्तानी ऐसे गरीब हैं: कि दुन्या में कोई इन के समान गरीब नहीं: कुछ समय हुवा: कि देहली में एक हिन्दोस्तानी गुलाम मैम्बर कौंसल ने बड़े डाकू यानी लाट के वजीर से पूछा: कि लार्ड करजन ने जो अन्दाजा लगाया था: कि हिन्दोस्तान्यों की सालाना आमदनी

केवल ३० रुपये हैं सो यह कहां सच है ॥ अङ्गरेज़ी मंत्री ने उत्तर दिया कि हम ऐसे फजूल सवाल का जवाब नंहीं देते ॥ करज़न ने अपनी तरफ से जो ठीक समझा अनुमान लगाया ऐसे सवालात करने से कोई लाभ नहीं लो यह टिप्पनी का अङ्गरेज क्या बकता है ॥ हिन्दोस्तानियों की गरीबी का पैमाना दो चार अङ्कों से दिखाई देजाता है ॥ अमरीका में सर्कारी अफसरों ने यह करार दिया है कि हर एक मजदूर को कम से कम ७०० डालर अर्थात लग भग २१०० सो रुपये हर वर्ष मिलना चाहीये ॥ क्यों कि इस से कम में अपनी स्त्री और २ बालकों का भी गुज़ारा नंहीं चला सकता अब औसत आमदनी अमरीकन मजदूरों की इस से कम है लग भग ६०० डालर वार्षिक है परन्तु अमरीका की सर्कार कानून द्वारा ऐसा प्रबन्ध करती जाती है कि हर एक मजदूर को ८०० या ७०० सो डालर हर वर्ष मिल सके ॥ अब हिन्दोस्तानी मजदूरों का हाल कैसा है सो देखना चाहीये हिन्दोस्तान के विषय में सर्कार कोई ठीक ठीक अङ्क तय्यार नंहीं करता क्यों कि सच्ची बात कहने से लज्जा आती है ॥ एक सर्कारी रपोर्ट से हम यह अङ्क लेते हैं कि हिन्दोस्तान में जो मजदूर ऊन की कलों में काम करते हैं ॥ उनकी मासिक तलब केवल ७ रुपये हैं अर्थात ८४ रुपये या २८ डालर सालाना हुवे ॥

धरती आसमान का भेद है: अमरीका में एक झाड़ू देने वाले की तनख़ाह या तीन सौ रुपये मासिक है: हिन्दोस्तान में यह तनख़ाह डिपटी कलक्टरों को भी नहीं मिलती: दुन्यां में हिन्दोस्तान जैसा कोई दरिद्र देश नहीं है॥ बस यदि तुम अपनी बैहनों बहूवों, बेटियों को बालकों गरीब देश भाइयों को दुख और भूख और दुन्यां भर के सामने बेइज़्ज़ती से बचाना चाहते हो तो शीघ्र उठ खड़े हो॥ तलवार पकड़ो: जिन्दा शहीदों का रूप धारण करो: पापियों को दूर करो: और हिन्दोस्तान को आज़ाद करावो: ताकि सुख से रह सको:

हिन्दोस्तान का रुपया दूसरों में वांटा जाता है:

आप तो हिन्दोस्तानी प्लेग और अकाल से मरते हैं: और अंग्रेज हिन्दोस्तान का गल्ला और धन विलायत खैंच कर ले जाते हैं: और आप खाना खाने और भोग उड़ाने के प्रयत्न यह जालिम अंग्रेज हिन्दोस्तान का रुपया दूसरे भाई बन्दों में ऐसा बान्टते हैं: जैसे चोर, और डाकू चोरी का माल मुफत में लूटते फिरते हैं॥ प्रथम तो हमारा धन खा कर जब डाकू अंग्रेज मोटे होते जाते हैं और गले तक भर जाते हैं: और ज्यादा रुपया हजम नहीं कर सकते

तो दूसरे देशों, और कौमों में हमारा रुपया बान्ट देते हैं: अर्थात, अङ्गरेज हिन्दोस्तान के खजाने से हिन्दोस्तनियों का रुपया दूसरी कौमों को उधार देते हैं:, और वह कौमें जो हिन्दोस्तान का रुपया उधार लेती हैं: हिन्दोस्तानियों को, अपने पर पैर भी नहीं रखने देते: अर्थात कर्ज देने वाले कर्ज लेने वालों के हाथों धक्के खाते हैं: निमन लिखत नकशे से हिन्दोस्तान का दिया हुआ करजा देखो

हिन्दोस्तान के खजाने से	२६२०००	पौंड	कनेडा
" "	२०००००	"	अफरीका
" "	३०००००	"	न्युजीलेन्ड
" "	२२०००००		असटरेलीया

को कर्जा दिया है: और यह ही देश ऐसे हैं: जो हिन्दोस्तनियों को धक्के देते हैं: जो हमारे कर्जदार हैं: वह ही हम को दबाते हैं॥ यह क्यों· इस लिये कि हम गुलाम हैं: और इसका इलाज केवल यह ही है: कि डाकू अङ्गरेजो को अपने देश से निकाल दें॥ यह दुष्ट हमारे धन से, आप भोग करते हैं: और, अपने साले और ससुरों में उसको बान्ट देते हैं: कैसी बे ढंगी बात है: कि साहूकार, अर्थात हम तो भूके मरें: और कर्जदार अभिमान से अकड़ते फिरें: बस भाइयों सब छोटे मोटे वृथा कामों के लिये चन्दा इकट्ठा करना जैसे पाठशालायें खोलने या, अकाल में अनाज बान्टने

के लिये इत्यादि छोड़ कर ग़दर में मिल जावे.
देश में कैहत और अकाल के लिये अमरीका या
कनेडा में चंदा जमा करने से क्या कनेडा
आस्ट्रलियाः को दिया हुवा कर्जा वापस आजायगा
क्या ऐसे चन्दों से अकाल और कैहत देश से
मिट जायेगें? हर गिज़ नहीं॥ देश में कैहत
गल्ले की कमी से नहीं पड़ता॥ प्लेग और भूक
का डेरा हमारे देश में इस लिये स्थापित है
कि वहां से हर वर्ष करोड़ों रुपये डाकू अंग्रेज
लूट कर लेजाते हैं और अपने साले सुसरों को
कर्जा देदेते हैं ग़दर करके आज़ादी प्राप्त करके
इन करोड़ो रुपये का बाहर जाना बन्द किया जाये.
और देश में हर एक बहिन भाई आनन्द से रहेंगे.
सब दुखों का इलाज ग़दर है

पुलीस का महकमा

गुलाम लोगों का यह ही हाल होता है कि
उनही की जूती और उन ही का सिर. उनका
रुपया लेकर उन ही को दबाने और लूटने के
वसीले काम में लाये जाते हैं हिन्दोस्तान
में अंग्रेजी गवर्नमेन्ट इस ही सिद्धान्त
पर स्थापित है॥ गवर्नमेन्ट का हाथ पुलीस
है यदि फौज सर्कार का दाया है तो पुलीस
बायां हाथ है पुलीस सर्कार की आंख और
कान है॥ पुलीस के द्वारे अंग्रेजों ने सारे

देश को गुलामी में दबा रखा है: पुलीस के भय से लोग टैकस देदेते हैं: गदर प्रचार से रुकते हैं सदा दबे और डरे रहते हैं: पुलीस में जो आदमी नोकरी करता है॥ वह निमक हराम देश का शत्रु है: उसको चाहीये कि डूब कर मर जाय: कियों कि इसके जीने से लाखो भाइयों को दुःख पहुन्चता है: हिन्दोस्तान में १९०२ से १९११ तक सर्कार ने पुलीस के महकमे में जियादती की है: कियों कि गवर्नमिन्ट आजादी की अन्दोलन (तहरीक) से भय करती है: १९०५ से १९०९ तक विशेष प्रकार से पुलीस अफसरें की गिणती बढाई गई: और खर्च भी जियादा किया गया: गवर्नमिन्ट की यह चाल इस बात को सिद्ध करती है: कि हमारी तहरीक मजबूत है: और देश की उन्नति का निशान है: कयों कि जब शत्रु भय खाता है: तो समझ लो: कि हमारा काम सफल हूवा: निमन लिखत नकशे से प्रगट होता है: कि पिछले दस वर्ष में पुलीस के महकमे में किस प्रकार जियादती हुई:

नामऔहदा	१९०२में	१९११में
इनसपैकटर जनरल और डिपटी	३७	५२
" " सूपरिन्टंडन्ट और एसिसटेन्ट	४८०	५९९
" इनसपिकटर	१२३२	१७५२
सब इनसपिकटर	५३९६	९८७४

नाम ओहदा	१९०२ में	१९११ में
सारजन्ट और हैड कंसटेवल	२०६४२	२२०९३
कंसटेवल	१२१०५५	१५४६९२
कुल तैदाद	१४३११६	१८९६९३

इस नकशे से स्पष्ट मालूम होगया कि सर्कार ग़दर के काम से कैसा भय खा गई है॥ नहीं तो इतने अफसर क्यों बढाती परन्तु प्रजा को दबाने और सब बातों की खबर रखने के लिये जरूरी है कि पुलीस ज्यादा रखी जावे॥ कुछ परवाह नहीं है इधर सर्कार पुलीस बढाती है उधर हम ग़दर की तय्यारी करते हैं तब ऐक दिन इन दुष्टों और बदमाशों को इकट्ठा करके दण्ड दिया जायगा और जितने पुलीस के नौकर हैं उतनी ही फांसियां खड़ी करी जायेंगी

रेलों का हिसाब

अङ्गरेज साहूकारों और सर्कार का लाभ और प्रजा की बर्बादी

अङ्गरेजो ने हिन्दोस्तान में रेलें क्यों बनाई हैं कुछ लोग समझते हैं कि हिन्दोस्तान के लिये यह बिचार झूट है अङ्गरेजी सर्कार हिन्दोस्तान के लाभ के लिये कोई भी काम नहीं करती है सब काम अपने ही मतलब के लिये करती है यदि इस से हिन्दोस्तानियों

को भी थोड़ा सा लाभ हो जाये तो यह बात
अलग रही परन्तु असल मतलब अङ्गरेजों की जैब
में रुपया डालना है अङ्गरेजी सर्कार ने रेलें दो
मतलब सिद्ध करने को बनाई हैं
(१) फौजी शक्ति (जंङ्गी ताकत) जमाने के लिये
(२) ब्योपारक अथवा तिजारती लाभ के लिये
आज कल हर देश की गवर्नमिन्ट रेलों से अपनी
शक्ति बढ़ाती है क्योंकि बगावत अर्थात ग़दर
होने पर फौज जल्दी पहुंचाई जाये यदि फौज
तुरत आ जा न सके तो ग़दर उन्नति पा सकती
है फिर इसका दबाना कठिन हो जाये रूस ने
अपना राज्य बढ़ाने के लिये साइबेरिया रेलवे
बनाई जो रूस जापान के घोर युद्ध में काम
आई इसी प्रकार अङ्गरेजी गवर्नमिन्ट ने रेलों
के द्वारे से हिन्दोस्तान में अपनी हुकूमत की
नीव को पक्का बनाने का यत्न किया है रेल
फौज की सड़क है जहां फौज पैर बढ़ाती है
रेल जरूर पीछे २ आती है बल्कि कई बार तो
रेल पहले बनती है और फौज पीछे भेजी
जाती है रेल राज्य करने को और राज्य प्राप्त
करने को औज़ार है फिर रेल से ब्योपार को
बहुत लाभ होता है॥ हिन्दोस्तान की तिजारत
का बड़ा भाग अङ्गरेजों के हाथ में है रेल के
द्वारा देश का अनाज जल्दी २ खैंच कर बाहर

चला जाता है और इङ्गलिस्तान का माल हिन्दोस्तान के दूर दूर स्थानों पर पहुंच जाता है॥ रेल से अङ्गरेजों को तिजारती विजय करने में बहुत सहायता मिलती है हिन्दोस्तान में रेल बनाई गई है उन के कारण हम को हर वर्ष एक बड़ी रकम इङ्गलिस्तान के धनवान लोगों की भेट करनी पड़ती है और सर्कार अङ्गरेजी को भी बहुत लाभ होता है रेलों के बनाने के लिये जो सरमाया (उधार रुपया) लिया गया है उसपर ब्याज देना पड़ता है और यह ब्याज इङ्गलिस्तान के धनवान सेठ साहूकारों की जैब में जाता है॥ सूद दे कर जो रकम बच जाती है उसको गवर्नमन्ट ले लेती है इस प्रकार रेलें माली तौर पर भी देश के लिये नासूर है पहले यह धन लूट कर हिन्दोस्तान से इङ्गलिस्तान पहुंचाया जा सकता है फिर इस को रेलें बनाने के लिये वापिस कर्ज़ के रूप में लिया जाता है यदि रेलें अपने अर्थात हिन्दोस्तानी साहूकारों के धन से यह रेलें बनाई जायें तो हमारे देश के धन्वानों का लाभ हो॥ और प्रजा को भी इसका कुछ भाग मिल जाय ३१ मार्च १९१२ तक गवर्नमन्ट २०२ करोड़ (२ अरब २ करोड़) ४४ लाख ४२ हजार एक सौ पांच रेलों पर खर्च कर चुकी है रेलों

की प्राप्ति निम्न लिखित नकशे से प्रकट होती है इस में से बडा भाग इङ्गलिस्तान के समीय दारों को दिया जाता है और जो बचता है उसको सर्कार रख लेती है:

वर्ष	कुल नफा
१९०२	२७ करोड २२ लाख
१९०३	२८ " ९० "
१९०४	२० " ८८ "
१९०५	२१ " ७५ "
१९०६	३२ " ११ "
१९०७	" " ९८ "
१९०८	२७ " ८२ "
१९०९	२० " ६८ "
१९१०	२३ " ९९ "
१९११	२६ " ४४ "
	कुल रकम २१२ " ७७ "

विचार करो कि असल तो केवल २०३ करोड लगा था और सूद (ब्याज) दस वर्ष ही में उस्पर २११ करोड से अधिक रुपया दिया जा चुका है हिन्दोस्तान की रेलें इङ्गलिस्तान के धनवानों के लिये स्वर्ण की खाने हैं॥ इस लूट में से सर्कारी अफसरों को भी कुछ मिल जाता है॥ हमारी तर्फ से अङ्गरेज सब हराम खोर एक ही हैं॥ चाहे सौदागर के रूप में आवें चाहे सिपाही अथवा हाकम के

जलदी इन पापों का नाश करो

मरदुम शुमारी

हर दस वर्ष के पीछे अङ्गरेजी सरकार मरदुम शुमारी जिसको कुछ मन-चले मरदुम आज़ारी कहते हैं करती है॥ पिछली मरदुम शुमारी १९११ में हुई थी जिसकी अब रपोर्ट इङ्गलिस्तान में प्रकाशित हुई है॥ इसके देखने से कुछ बातों का प्रमाण मिलता है जो हम पहले ही जानते थे आगे कुछ कहने की जरूरत ही नहीं। आप के सामने हम अङ्क पेश करते हैं जिन में अङ्गरेज डाकुओं की बदमाशियों का इकबाल बन्द है। सरकारी रपोर्ट लिखती है। कि हिन्दोस्तान में जो बच्चे पैदा होते हैं वह एक वर्ष की अवस्था तक पहुचंने से पहले ही मर जाते हैं (२) ज़िन्दगी का बीमा कराने में जो हिसाब लगाया जाता है उसके अनुसार हिन्दोस्तानी पुरुषों की औसत अवस्था २२½ वर्ष है इस के मुकाबले में यूरुप के पुरुषों की औसत अवस्था ४८ वर्ष के लग भग है। हिन्दोस्तानी स्त्रीयों की औसत अवस्था २३ वर्ष है। यूरप्यन स्त्रीयों की औसत अवस्था ५० वर्ष है॥ शिक्षा का प्रबन्ध हिन्दोस्तान की कुल आबादी ३१ करोड़ ५२ लाख के लग भग है जिस में से केवल १ करोड़ ८५ लाख लोग ऐसे हैं जो कुछ भी लिख पढ़

सकते हैं, अर्थात ९५ सैंकडा से ज्यादा हिन्दोस्तानी नहीं लिख पढ सकते, इसके मुकाबले में अमरीका में ७३ फी सैंकडा लोग लिख पढ सकते हैं, पिछले दस वर्ष में अर्थात १९०२ से १९१२ तक में हिन्दोस्तान के नगरों में १/२ सैंकडे के लग भग आबादी घट गई है ॥
इसका कारण सर्कारी रपोर्ट के कहने के अनुसार यह है कि बडे २ नगरों में प्लेग का जोर है, ४ लाख २ हजार ४ सो ४७ बेवा स्त्रीयां ऐसी हैं जिनकी अवस्था बीस बर्ष से कम है॥ इन में से ७४ हजार २ सो २० एसी हैं जिनकी अवस्था पान्च और दस वर्ष के बीच है, इस से दिखाइ पडता है कि हिन्दोस्तान में गरीबी और अज्ञानता के कारण कैसे २ खराब दस्तूर जारी है॥ हर दस वर्ष पीछे अकाल (कहत) का पैहरा लगता है जिस में लाखों की भेट चढ जाती है, यह सर्कारी रपोरटो से सारी हिन्दसो की गवाही ली गई है और दिखाती है कि अंग्रेजी राज्य में हिन्दोस्तान की कैसी दुर्गत हो रही है॥ देश गरीब जाहिल और जंगलीयों के समान पडा है॥ इन सारे दुखों का इलाज केवल गदर ही है॥ इस लिये देश भाइयों इस शुभ मौके को अच्छा समझ कर उठ खडे होवो, और पूरी त्यारी करके गदर करो,

अङ्गरेजी राज्यका कच्चा चिट्ठा

(१) अङ्गरेज हर साल पचास करोड रुपया हिन्दोस्तान से खैंच कर इङ्गलिस्तान को ले जाते हैं इस कारण हिन्दी इतने गरीब हो गये हैं कि हर मनुष्य की रोजाना आमदनी ५ पैसे हैं.

(२) जमीन का लगान ६५ फी सैंकडा से ज्यादा है.

(३) २४ करोड मनुष्यों की पढाई के लिये पौने आठ करोड रुपया और स्वास्थ रक्षा पर २ करोड रुपया मगर फौज पर साढे २७ करोड रुपया खर्च किया जाता है.

(४) अङ्गरेजी राज्यमें अकाल बढते जाते हैं और पिछले दस वर्ष में दो करोड स्त्री पुरुष और बच्चे भूक से मर गये हैं.

(५) पिछले सोला सालों में प्लेग से मृत्यू ८० लाख हुई और मौतों की गिन्ती बीस वर्ष में २४ फी हजार से बढ कर ३४ फी हजार हो गेई हैं.

(६) हिन्दोस्तानी रियास्तों में वैर भाव वा खराबी फैलाने की और अङ्गरेजी राज्य का मान मरियादा बढाने की तरकीबें काम में लाई जाती हैं.

(७) अङ्गरेजों को हिन्दोस्तानियों के मारडालने और स्त्रीयों की बेइज्जती करने की कुछ सजा नहीं दीजाती.

(८) हिन्दू मुसलमानो के रुपये सै इसाइ पादरीयों की सहायता की जाती है।

(९) हिन्दोस्तान की कला कौशल वा व्योपार को इङ्गलिस्तांन को लाभ पहुचाने के लिये नष्ट कर दिया गया है:

(१०) हिन्दू मुसलमानो में झगड़ा कराने की कोशश की जाती है:

(११) हिन्दोस्तांन के रुपये और जानों की हानी करके अफगानिस्तांन मिसर बर्मा फारस और चीन पर धावे किये गये हैं:

(१२) हिन्दोस्तांन की मनुष्य गणना रियास्तों में ७ करोड सर्कारी राज्य में २४ करोड है: और देसी रियास्तों का हाल उस सै भी बुरा है:

(१३) अङ्गरेजो का फौजी बल

७९६१४ अङ्गरेज अफसर वा स्पाही और ३८९४८ अङ्गरेज वालंटियर हैं

(१४) सन १८५७ के गदर को ५८ वर्ष होगये हैं अब दूसरे गदर की अत्यन्त आवश्यकता है

मजबूनों की फहरीस्त

		सफे
(१)	जमीन का लगान	१ पर
(२)	नेहरों की आमदनी	३ "
(३)	निमक का टैकस	" "
(४)	जङ्गलात की आमदनी	९ "
(५)	सैना पर खरच	१३ "
(६)	पुलीस पर खर्च	१६ "
(७)	पंजाब में बीमारी	२० "
(८)	प्लेग से मौतें	२५ "
(९)	अङ्गरेजी राज में कहत	२९ "
(१०)	गेहूं का नकास	३१ "
(११)	हिन्दोस्तानियों की आमदनी	३३ "
(१२)	पुलीस का महकमा	३७ "
(१२)	रेलों का हिसाब	३९ "
(१३)	गेहूं का नकास	३१ "
(१४)	मरदुम शुमारी	४३ "

मजमूनों की फ़ैहरिस्त

(२५) अंग्रेजी राज्य का कच्चा चिट्ठा — सफ़ा ४५

इस लिये ले लो प्यारो कसम अपनी जान से

दूर कर देंगे गुलामी जलदी हिन्दोस्तान से।

हिन्दोस्तान में प्रजा के दुख की दास्तान।

हिन्दुओं की गवाही

गदर की पुस्तकों का सिलसिला

नंबर ३

मिलने का पता

The Editor Hindustan
Gaddar. San Francisco
California
U. S. A.

यह पुस्तक युगान्तर आश्रम से मुफत भेजी जाती है।